

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

Przy mikrofonie Dariusz Rosiak, dzień dobry państwu, zapraszam na Rapport o stanie świata. Chiny świętują dziesięciolecie inicjatywy pasa i szlaku, czyli wielkiego projektu, który miał uczynić z Chin wielkiego gracza w globalnej gospodarce i polityce. Czy pomysł wypalił, czy przy okazji Chiny, z niewielką pomocą Rosji, stały się liderem państw nieuznających amerykańskiego porządku światowego? I jakie jest podejście Pekinu do wojny Izraela z Hamasem? Pierwsze amerykańskie rakiety dalekiego zasięgu już w użyciu przez Ukraińców, jak wydarzenia na Bliskim Wschodzie wpłyną na wojnę Rosji z Ukrainą? W państwach arabskich wrze, co dalej z porozumieniami abrahamowymi i jaką rolę w tej wojnie odgrywa Unia Europejska? Francja, podzielona przez wojnę na Bliskim Wschodzie, czy rząd wykorzysta moment, by zaostrzyć prawo migracyjne? W Argentynie wybory prezydenckie, liderem sondaży, libertariański polityk, który chce totalnej, rewolucyjnej zmiany w kraju. Dlaczego Argentyńczycy, zwłaszcza młodzi, mówią? A także wschód, bliski i dalszy, jak wojna zmienia nas wszystkich? O tym w raporcie o stanie świata 21 października 2023 roku. Raport o stanie świata to program finansowany przez słuchaczy otwarty do słuchania za darmo dla wszystkich, których interesują świat i inni ludzie, całkowicie niezależny redakcyjnie. Wszystkim, którzy nas wspierają finansowo, z serca dziękuję, a jeśli ktoś z państwa miałby możliwości i ochotę dołączyć do grona patronów, zapraszam na mój profil w serwisie patronaj.pl za jego pośrednictwem, najłatwiej we sprzeć raport. Przypominam nasz adres mailowy, raport rosiaka małpazdimiel.com, adres naszej strony raportostanieświata.pl. Adrian Bonki-Kriz Wawrzak w reżyserce studia efektura w Warszawie. Zaczynamy. Zanim zaczniemy pierwszą rozmowę, słowo na temat eksplozji na terenie szpitala w Gazie, o której mówiliśmy w poprzedniej audycji. Według najnowszych ustalenia amerykańskiego wywiadu, w wybuchu zginęło od 100 do 300 osób, a nie 500, jak podaliśmy powołując się na dostępne w środę źródła, ani 471, jak podają do dziś władze w Gazie. Amerykańskie Agencje Wywiadowcze, na które powołuje się The New York Times, sugerują, że te oceny mogą się zmienić, a liczba ofiar może w istocie być bliższa 100 niż 300. Nie zmienia to dwóch faktów. Po pierwsze, że w wyniku eksplozji doszło do ogromnej tragedii i śmierci wielu ludzi, po drugie, że ciągle nie mamy pewności, kto był sprawcą tej eksplozji. Liczby są ważne, zwłaszcza gdy mowa o ludzkich tragediach, stąd to uściślenie. Raport, podobnie jak wszystkie media polskie i prawie wszystkie media międzynarodowe, nie ma własnych możliwości ustalenia faktów dotyczących tego wydarzenia, podobnie jak innych wydarzeń w Gazie. Polegamy na źródłach naszym zdaniem wiarygodnych i w dalszym ciągu będziemy przykładać najwyższą wagę do precyzyjnej informacji bez względu na to, czego i kogo dotyczy. To tyle tytułem wyjaśnienia, a teraz przechodzimy do audycji. Przedstawiciele 130 krajów przyjechali do Pekinu, by uczcić dziesięciolecie jednego z największych projektów współczesności, czyli inicjatywy pasa i szlaku. Tak przynajmniej chcą ten projekt widzieć i tak go przedstawiają Chiny.

Rzeczywistość jest mniej porywająca i znacznie bardziej ciekawa niż propagandowe hasła płynące z Pekinu.

Na forum pasa i szlaku doszło do kilku spektakularnych spotkań politycznych, między innymi Władimira Putina i Wiktora Orbana, do zapowiedzi kontynuacji wielkiego marszu gospodarczego Chin.

Budowy nowego bloku chińsko-rosyjskiego w opozycji do amerykańskiego porządku.

Spotkanie w Pekinie wywołało również wiele pytań na temat sensu tego projektu i zmiany chińskich priorytetów z gospodarczych na polityczne.

O tym wszystkim porozmawiam z moim gościem, który jest profesor Bogdan Góralczyk z Europejskiego Centrum Uniwersytetu Warszawskiego. Witam Pana.

Dzień dobry, witam.

Dziesięć lat trwa ekspansja gospodarcza Chin w kierunku zachodnim, południowym, jeszcze w innych kierunkach.

Podobno koszty tego przedsięwzięcia dla Chin sięgają biliona dolarów, czyli tysiąca miliardów dolarów.

Mówię podobno, bo większość umów zawierana jest w sposób tajne. Co mają z tego Chiny?

No mają to, czego byliśmy świadkami, że wyrósł na naszych oczach nowy ośrodek siły, nowe mocarstwo, praktycznie już supermocarstwo i gospodarcze i handlowe,

a coraz bardziej technologiczne, a jak widzimy, ten przebieg tego trzeciego szczytu również ośrodek polityczny.

Jeśli chodzi o trzeci szczyt z tego tygodnia, poprzednie dwa, dwa tysiące siedemnaście i dziewiętnaście były większe, czyli te przed pandemią.

W dwa tysiące dziewiętnastym było trzydziestu siedmiu przedstawicieli na szczeblu szefa rządu czy głowy państwa.

Teraz tylko dwadzieścia trzy z dwóch powodów podstawowych.

Jeden to ten, o którym pan redaktor mówił w wstępnym komunikacie z racji tego, co się dzieje w Izraelu, w strefie gazy i na Bliskim Wschodzie.

Te państwa w naturalny sposób nie przybyły. Na przykład taki Iran nie był na najwyższym szczeblu reprezentowany, a Chińczycy z kolei to jest konfucjanizm, to jest staranna choreografia.

To miesiącami trwa przygotowanie takiego szczytu i nikt nie mógł przewidzieć, że to wybuchnie akurat wtedy.

I to jest pierwsza rzecz istotna i druga, że poza Wiktorem Orbanem i prezydentem Serbii Wuciciem, tam nie było Europejczyków, jeśli nie liczyć sekretarza Generalnego NZ Antonio Guterresa.

W tym sensie zachód cały blok zachodni ten szczyt zignorował, co tylko pokazuje, że jesteśmy na zupełnie innym etapie i w zupełnie innym miejscu geopolitycznym niż w 2019 roku.

Również my mówię o Polakach, ponieważ na dwóch poprzednich szczytach byliśmy reprezentowani przez premierów, a teraz nie było nikogo z naszego państwa, jeśli nie liczyć ambasadora.

Wiemy, co mają Chiny. Chiny przedstawiają zresztą Rosja tak samo. Ten projekt jako coś, na czym wszyscy mogą zyskać.

Ale wiele państw wskazuje na to, już się o tym dowiadują, że to nie jest proces wyłącznie korzystania na tym, co Chiny mają do zaoferowania, ale to jest proces uzależniania od siebie państw, które zawierają umowy z Chinami.

Mamy kilka sztandarowych przykładów pokazujących, do jakich patologii to uzależnienie może

prowadzić. Mamy, nie wiem, sytuację portu w Sri Lanka, czy urwanej w połowie kolei z Mombasy, która miała połączyć całą Afrykę Wschodnią i rejon Wielkich Jezior.

Te projekty pokazują, jaki ludzoryczne bywają te nadzieje na inwestycje chińskie, które ma zjąć załatwić wszystkie sprawy, których Amerykanie do tej pory nie załatwi.

I inaczej, panie redaktorze, nie wchodźmy w główny nurt naszych mediów. Chiny są nowym graczem i to jest nowe dla nich doświadczenie.

Oni, konkretnie Xi Jinping w 2013 roku rzucił pomysł, a wy go łapcie. Wiele rzeczy zostało kardynalnie spartaczonych, zostało przegranych, ale chyba największym przegrany jest filozofia, którą pierwotnie zastosowano.

Chińczycy ją bardzo forsowali, że to jest win-win, że obydwie strony wygrywają. Ja już złośliwie parę lat temu napisałem, że win-win w rozumieniu chińskim to jest dwa zero dla Chińczyków, że wiele tych inwestycji, które Chiny w ramach projektu pasa i szlaku zaproponowały, to jest nie tylko chińskie pieniądze, chińskie kredyty, ale również chińcy inżynierowie, a nawet chińska klasa robotnicza.

Niedawno byłem w Serbie i widziałem to na macalnie. Znam również doskonale Węgry i widziałem, dlaczego to nie wypaliło na Węgrzech, bo taki projekt flagowy w naszym regionie to szybka kolej chińska z Belgradu do Budapesztu.

Na razie jest tylko odcinek z Belgradu do Nowego Sadu. Teraz Wucicz podpisał nowe porozumienia, że będzie przedłużona do granicy węgierskiej, chyba do miasta Seged na pewno.

I Orban wiem, że negocjował bardzo, ażeby to przedłużono na teren węgierski, ale chińczycy tam mają problemy, bo Węgry widzą inaczej, oni tam forsują fabryki baterii do samochodów elektrycznych, które miałyby obsługiwać przede wszystkim przemysł niemiecki, ale i całą Europę. Innymi słowy Chiny się uczą, Chiny się sporo nauczyły. Ten trzeci Jedwabny szlak pokazuje, że przechodzą w takie dziedziny jak sztuczna inteligencja, jak cyberprzestrzeń, ale równocześnie stają się z naszego punktu widzenia coraz bardziej asertywne.

I z tego punktu widzenia tam są dwa bardzo ważne przesłania, również dla Polski, bo ten Jedwabny lądowy szlak to przecież z Chin przez Kazach, Stanu Rosję, Białoruś, Małaszewicze i Łódź, czy Kutno idzie dalej w kierunku Europy Zachodniej.

Pierwsze, że postanowiono tę inicjatywę zinstytucjonalizować, to znaczy powoła się sekretariat, czyli stabilizuje się nowe rozwiązanie.

To jest jedno bardzo istotne i drugie, że oprócz nitek dotychczas rysowanych zapowiedziano nitkę nową, która moim zdaniem niezmiernie ciekawa, a mianowicie taką, że obok tego głównego przez Rosję szlaku pójdzie jeszcze tak,

transkaspjski, czyli ominie Rosję, pójdzie przez Republiki Środkowo-Azjatyckie, postradzieckie.

Ja przypominam państwu, panu redaktorowi, może też, że jak był niedawno, w lecie tego roku, szczyt G7, w tyli tych największych rozwiniętych gospodarek świata kapitalistycznego w Tokio, to na G8 tym razem nie Rosjanina zaproszono, tylko Żeleński był w Tokio.

I w tym czasie przypadek, prawda, w Chiny, w Sijanie, w Starej Stolicy przyjęły po cesarsku przywódców państw właśnie środkowo-azjatyckich, poradzieckich, to znaczy, że budują tam nową strefę wpływów poza wpływami Rosji.

I to jest kolejny przykład, że mamy do czynienia z rozgrywką geostrategiczną i bardzo ważne jest to, kogo w Pekinie nie było.

Nie tylko, że nie było zachodu czy Japończyków, ale nie było również prezydenta Luli, była prezydent

i nie było co najważniejsze Indii, bo Indie z podejrzliwością patrzą na to, co Chiny wyprawiają, bo te wszystkie chińskie inicjatywy skierowane są tak naprawdę pierwotnie były skierowane do Europy, a teraz coraz bardziej widać i na tym szczycie, na tym forum to było widać jeszcze bardziej ku światowemu południu, a światowe południe ma jeszcze jednego lidera, który uważa, że jest tak naprawdę prawdziwym liderem, czyli Indie, czego dowodem niedawny szczyt G20 i rozszerzenie G20 na G21, bo przyjęcie do tej inicjatywy całej Unii Afrykańskiej. Tu się wielka gra rozpoczęła, kto wygra ten wyścigo światowe południe, będzie najważniejszym przeciwnikiem, rywalem, konkurentem dla zachodu.

Nie było na rendry modiego, był oczywiście Władimir Putin i był bardzo mocno fetowany. Czy my mówimy o budowie bloku chińsko-rosyjskiego, czy Putin jest po prostu klientem Chin? On robi dobrą minę do złej gry, a Xi Jinping po prostu wykorzystuje go, no bo taki jest moment i może to robić.

Panie redaktorze, jest stare chińskie powiedzenie, śpią w jednym łóżku, ale mają różne sny. To nie jest relacja oparta na zaufaniu, wystarczy znać historię stosunków chińsko-rosyjskich.

To jest relacja oparta na interesach. W interesie Rosji jest trzymać się Chin, bo sprzedaje tam swoje surowce, które zachód blokuje, bo są sankcje.

Xi Jinping sam po rozmowach trzygodzinnych, ale nie tetratet tylko plenarnych, z Putinem i jego delegacją podał, że w tym roku pobity zostanie rekord 200 miliardów dolarów handlu, szczególnie sprowadzania rosyjskich surowców do Chin.

Dla Chin jest to intratne, dla Rosji też, bo ma rynki zbytu. Druga rzecz, że Putin gdzie indziej nie byłby przyjęty, nie byłby nawet zaproszony, no bo jest na listach i jest przestępcą z naszego punktu widzenia.

A w Chinach był fetowany jako najgłówny przyjaciel i główny gość tego szczytu, co pokazywały wszystkie zdjęcia dostępne dla nas, również ten bankie dwieczorny, kiedy Xi Jinping z Putinem, mimo że tam główną rolę, tak naprawdę w mediach chińskich, tego się w Polsce nie wie, ja to oglądałem z mediach chińskich, to był jednak Zioko Widodo, czyli prezydent Indonezji, któremu nawet zgotowano oficjalną wizytę państwową przy tej okazji. Tym niemniej oczywiście Putin był najważniejszy, bo Putin to jest rozgrywka geopolityczna.

Pragnę zwrócić uwagę, że prezydent Putin jako jedyny gość na tym forum, po rozmowach z Xi Jinpingiem i w wystąpieniu swoim na forum, podkreślił zasady jednych Chin, że Tajwan to integralna część Chin, a na tym najbardziej Chinczykom zależało.

No i to zostało wypowiedziane. Oni nadal tworzą front wspólny, wymierzony w dotychczasowego hegemon, czyli w Stany Zjednoczone i ich sojuszników czy akolitów, jak oni to mówią.

Co tam robił Viktor Orban?

Viktor Orban konsekwentny jest. On od początku, kiedy ma tę kwalifikowaną większość, czyli tak naprawdę od 2010, a szczególnie od 2014 roku, kiedy Rosja, pamiętamy po raz pierwszy, zaatakowała, zajęła Krym i rozpoczął się Donbass. Od tamtej pory Orban prowadzi politykę keletinitaż, strategii otwarcia na wschód, postawił na zupełnie innych partnerów.

Ja, jak pan redaktor wie, często na Węgryjeżdże, byłem tam teraz na przełomie sierpnia i września, 20 sierpnia jest święto narodowe świętego Stefana.

Tam były akurat, jak pamiętamy, mistrzostwa świata w lekkiej atletce. Przyjechało wielu przywódców

światowych i w loży honorowej, którą urządzono.

Nie było żadnego przywódcy ani z Europy, ani z Grupy Wyszegrackiej, jedynie Babisz był premier Czech, a głównym gościem był kto?

Receptajp Erdogan, prezydent Turcji oraz premierzy przywódcy, Turkmenistanu, Uzbekistanu, nawet Tatarstanu, czyli wypisz, wymaluj ci sami, którzy teraz spotkali się w Pekinie.

Orman postawił więc na wschód, wprowadza węgry coraz bardziej tam i nie dziwię się, że ambasadorowie NATO w Budapeszcie spotkali się w rezydencji ambasadora amerykańskiego.

Stawiając pytanie, do czego to wszystko prowadzi, tym bardziej, że widzieliśmy, jak zdenerwowany najwyraźniej Viktor Orman miał spotkanie Tatar z Wadimirem Putinem.

To podkreślam było drugie, ale pierwsze tego typu spotkanie, bo jeszcze wcześniej Kantlesz Austri spotkał się z Putinem od czasu rosyjskiej tej otwartej agresji od lutego ubiegłego roku.

Orman rozmawiał i w trakcie rozmowy użył pojęcia, przecież nie mówił o rosyjskiej agresji na Ukrainie, tylko mówił o specjalnej operacji wojskowej.

No to jest coś niebywałego. Ja przecież znam węgierski i słucham węgierskich mediów, to jest narracja czysto rosyjska czysto kremlowska.

Tam Ukrainy nie traktuje się nawet jako suwerennego państwa, tylko państwa, które jest całkowicie na kroplówce i podtrzymywane sztucznie przez zachód.

Orman twierdzi, że zwycięże ilość wojskowych butów, czyli w wojnie na wyczerpanie, wystarczy spojrzeć na mapę, to mówi swoim słuchaczom węgierskim radiokoszut.

To Rosjanie mają większe zasoby i to oni będą zwycięzcą, chociaż po rozmowie z Putinem wydał zagadkowe jedno zdanie, że sytuacja jest bardzo skomplikowana i nie wiadomo czym to się zakończy.

Ale on stawia cały czas po pierwsze na to, że będzie wielki konflikt, bo wtedy osiągnie swoje cele i drugie, że czeka z wielką nadzieją na powrót Donalda Trumpa na stanowisko prezydenta Stanów Zjednoczonych.

Chciałem wrócić jeszcze na chwilę do samej idei pasa i szlaku. My mówimy o tworzeniu świata komplementarnego, czy może świata w opozycji do porządku amerykańskiego, ale za to wszystko trzeba płacić.

Te państwa, które przez lata brały kredyty od Chin, stały się niejako zakładnikami Chin. Dziś Chiny są największym kredytodawcą na świecie, to są kwoty rzędu 170 miliardów dolarów, pieniędzy dla państw średnio i słabo rozwiniętych.

Te państwa wpadają bardzo często w pułapkę. Nie bardzo wiadomo jak mogą z niej wyjść. Mówi się, że Chiny są największym liświarzem w tej chwili na świecie, bo nie wiadomo również na jakich zasadach te kredyty są udzielane.

Na pewno na zasadach gorszych, tak przynajmniej mówią specjaliści, niż udziela ich międzynarodowy fundusz walutowy czy bank światowy. Czy to nie jest tak, że dochodzą Chiny przynajmniej od strony gospodarczej do punktu, w którym na takich zasadach, jak sobie to wymyśliły, nie pociągną tego projektu dalej?

Doszły już do tego punktu i zmieniają te zasady. Na tym szczycie, na tym forum tego tygodniowym ogłoszono, że dwa największe banki chińskie wyasygnują na nowe projekty 100 miliardów dolarów. I dodatkowo wsparło dotychczas istniejący fundusz Pasa i Szlaku o 80 miliardów tym razem iłanów. To jest jakieś powiedzmy 50 miliardów złotych naszych polskich.

Równocześnie Chiny, tam nie ma nigdy przypadku przynajmniej dla mnie, w dniu kiedy kończył się to forum i szczyt Pasa i Szlaku. Centralny Urząd Statystyczny Chin wydał dane za trzeci kwartał

gospodarcze tego roku. Wszędzie są zwwyżki, a wzrost gospodarczy jest rzędu 5%. Mniej niż zakładane 5,5%, ale więcej niż spodziewane wcześniej.

Ale jeszcze nie śladnie dalej niż 2-3 tygodnie temu mówiliśmy o klapie gospodarczej Chin. No właśnie, to na zarządzie się mówiło. Tam są strukturalne, poważne zagrożenia nawet na ten temat sam pisałem i sam je widzę. Natomiast jest często jednak z naszej strony zachodniej takie chciństwo, że te Chiny się przewracają.

No one się niestety nie przewracają, one stoją mocno. Pytanie jest, czy wyciągną należyte wnioski z tego, co się stało, co Pan wspominał, czy to Hambantota w Srylance, czy to Kenia, czy to autostrada w Czarnogórze, czy chociażby elektrownia jądrowa, czernowoda w Rumunii.

Wiele takich przypadków, czy Chiny wyciągną z tego należyte wnioski, wydaje się, że zaczynają wyciągać.

Ale ja zawsze w każdej konfiguracji twierdzę, że to jest wytrawny, szchwany, chytry, doświadczony i niebywale trudny dla nas partner, rywal, również biznesowy.

Że zabawa z Chinami nie jest łatwa, a wiele państw niedoświadczonych wchodzi w chińską pułapkę, to znaczy bierze te pieniądze, bo te pieniądze są.

Nie zdają sobie sprawy, że w ten sposób wchodzi do chińskiej kieszeni, no i potem są z tym związane potężne kłopoty.

Zobaczymy też, czy co Chiny zrobią z Europą. Najwyraźniej ten szczyt dla mnie pokazał, że Europa nie jest już pępkiem, jak pierwotnie zdecydowanie była tego projektu, tylko że to poszło jednak wyraźnie w kierunku światowego południa.

Że na Europie chociażby ta inicjatywa inna chińska, 16 plus 1 czy 17 plus 1, że to się załamało, że to się nie udało, no i brak uczestnictwa z naszej strony był jednoznacznie pokazujący, że ta współpraca może jeszcze doprowadzić nawet do decapling,

czyli takiego rozvodu, dlatego na szczycie chiński przywódca Xi Jinping podkreślał, że jemu po pierwsze nie chodzi o decapling, tylko przyjął terminologię zastosowaną w marcu tego roku.

Po raz pierwszy przed Ursulę von der Leyen, że raczej derisking, czyli unikamy ryzyka, ale współpracujemy, a równocześnie chińscy przywódcy, ale nie Xi Jinping, powiedzieli, że naszym celem nie jest dojście do wejście w pułapkę Tugidaesa, to słynne sformułowanie, że hegemon musi nieuchronnie zderzyć się i być może militarnie,

z pretendentem do hegemonii. Zobaczymy, co będzie dalej, najważniejsze będzie teraz, czy Xi Jinping zdecyduje się pojechać na szczyt APEC, to jest współpraca w regionie Azji i Pacyfiku, który ma być w Kalifornii w listopadzie, czy dojdzie innymi słowy do kolejnego połączono rocznym bezpośredniego spotkania Bidena z Xi Jinpingiem, bo wtedy mielibyśmy troszeczkę złuzowania, w sensie geostrategicznym, ale to jest zderzenie strukturalne i to jest zderzenie, które narasta, a nie maleje, szczyt pasa i szlaków Pekinie, nic pod tym względem nie zmienił, pokazał tylko, że chiński ośrodek siły ma się dobrze.

Jakie jest stanowisko Chin wobec wojny Izraela z Hamasem?

Jest jednoznacznie, że chcą być rozjemcą, że nie można tylko stać po stronie Izraela, wysłali tam swojego specjalnego wysłannika, ale nie na najwyższym szczeblu.

Oni uważają, że mieliby moce rozjemcze, czują się do pewnego stopnia zwycięzcami, bo wcześniej w tym roku doprowadzili do historycznego, jakby nie było porozumienia między Szyjtami i Sunnitami, czyli Iranem i Arabią Saudyjską,

ale już widzę, że po pierwszych wypowiedziach chińskich, że będziemy rozjemcami, już widą, że

przebieg jest taki i że skala zderzenia jest tak ostra, że tam rozjemca nie ma co na razie chyba szukać.

W tym sensie Chiny są ostrożne, Chiny nawołują do pokoju, ale bezpośrednio się tam nie angażują, chyba że są zaangażowane pod skórnie, poprzez Iran,

bo na naszych oczach panie redaktorze realizuje się czarna wizja Zbigniewa Brzezińskiego narysowana w jego książce z 1998 roku u nas wydanej Wielka Szachownica,

że dla amerykańskiego stratega największy, najczarniejszy scenariusz to jest taki, kiedy Chiny współpracują z Rosją i z Iranem, a to się właśnie dzieje.

A to nie jest też tak, że w Chinach pojawiają się takie nastroje Schadenfreude, tak jak w Rosji.

Amerykanom po raz kolejny się nie udało, po raz kolejny widać wiasko ich polityki na zachodzie, po raz kolejny widać, że wspieranie wyłącznie Izraela, wspieranie polityki Izraela przez ostatnie lata powoduje takie skutki, jakie widzimy.

Bardzo mocno to w swojej propagandzie eksponują, że to jest błąd, że zachód wspiera tylko Izraela, utwierdzają się w tym po wizytach ostatnich Bajdena, Dwaraczy Blinken, Olaf Scholz z tym dramatycznym opuszczeniem lotniska Rishi Sunak wczoraj.

I cały czas po stronie tylko jednak Izraela, to Chiny będą eksploatowały, to pokazują się w oczach Światowego Południa, jako lider, który dąży do pokoju, do pojednania, do porozumienia.

Zachód powinien na to uważać, bo rzeczywiście ten dla Chin ten czas jest brutalnie to brzmi cynicznie, ale może być korzystny, niestety.

Profesor Bogdan Góralczyk z Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego był gościem raportu o stanie świata. Dziękuję.

Dziękuję.

Trwa zmasowany atak rosyjski na Avdiivkę, małe miasto na linii frontu, stanowiące Bramę do Doniecka.

Dla Ukraińców ważne nie tylko ze względów strategicznych, ale również symbolicznych.

Natomiast na wschodnim brzegu Dniepru wojska ukraińskie czynią postępy posunęły się o 4 km, tak twierdzi amerykański instytut badań nad wojną.

Ukraińcy użyli też po raz pierwszy amerykańskich rakiet dalekiego zasięgu, niszcząc cele na lotniskach w Berdiańsku i Ługańsku.

To są częściowe doniesienia z frontu, o nich rozmawiamy również. W Studio Zbigniew Parafianowicz z Dziennika Gazety Prawnej witam Cię.

Dzień dobry.

Ale chciałbym zacząć od pytania o to, jak wojna na Bliskim Wschodzie wpływa na to, co dzieje się na Ukrainie.

Czy zwłaszcza w kontekście tego spotkania w Pekinie Puktyna z Xi Jinpingiem, budowania antyamerykańskiej fali, przynajmniej jeśli chodzi o opinię publiczną,

czy Putin może się czuć wzmocniony tym, co się dzieje od 7 października?

Zdecydowanie tak, bo to jest po pierwsze wojna o uwagę, czyli Izrael i Bliskim Wschód odciągają uwagę od spraw ukraińskich.

To jest podważanie pozycji stanów zjednoczonych jako państwa, które broni słabszych przed bombardowaniami przed zniszczeniem,

ponieważ obrazki z gazy nie potwierdzają tej tezy o tym, że ci słabsi są bronieni.

I po trzecie walka o globalne południe, którego stany zjednoczone we współpracy z Arabią Saudyjską

i Chinami też częściowo próbowały zbudować tę koalicję globalnego południa na rzecz sprawy ukraińskiej.

To, co się dzieje w gazie, oddala ten projekt, oddala możliwość zjednoczenia części globalnego południa na rzecz walki o sprawę ukraińską.

I to jest też korzystne dla Putina, to jest korzystne dla odwracania uwagi od Ukrainy, dla oddalania ewentualnego procesu pokojowego, zawierania porozumienia pokojowego z Ukrainą.

No, czyli mamy co najmniej trzy takie płaszczyzny, na których Ukraina w związku z eskalacją na Bliskim Wschodzie po prostu przegrywa.

Mówisz o uwadze, no znaczące w tym kontekście jest to, że prezydent Zaleski chciał odbyć, jak to się nazywało, wizytę solidarnościową w Izraelu.

Media i izraelskie, i amerykańskie potwierdzają, że powiedziano mu, że to jest nieodpowiedni moment.

Jeszcze kilka miesięcy temu nie było nieodpowiedniego momentu albo nieodpowiedniego miejsca na wizytę prezydenta Zaleskiego.

Ja myślę, że powiedzenie nieodpowiedni moment to jest najdelikatniejszy sposób, jaki państwo żydowskie mogło odpowiedzieć za Zaleskim,

bo mimo tego, że Ukraina jest państwem atakowanym, to to nie jest po prostu dobry czas na to, żeby Zaleski się pijażył,

jak to się mówi po rosyjsku, pijażył się na Bliskim Wschodzie.

To po prostu jest niewłaściwe zachowanie i niewłaściwa forma współpracy z Izraelem.

Już abstrahuje od tego, że państwo żydowskie współpracuje w takim technicznym wymiarze z Rosją bardzo silnie,

na przykład w kwestiach syryjskich czy też w ogóle w kwestiach całej tej wojny proxii, którą Iran prowadzi przeciwko Izraelowi.

To jest oczywiście współpraca taktyczna, to nie jest tak, że Rosja jest po stronie Izraela w tej wojnie proxii na Bliskim Wschodzie,

ta techniczna współpraca no też siłą rzeczy Izraela od Ukrainy oddala i nie pozwala przyjąć Zaleskiego jako sojusznika,

jako kogoś, kto przyjeżdża, żeby się solidaryzować tutaj z państwem, który został uderzony przez Hamas w sposób bardzo brutalny.

Dobrze, ale no jeśli pierwsza reakcja prezydenta Putina na to, co dzieje się na Bliskim Wschodzie, jest to, że może on skrytykować wiasko polityki stanów zjednoczonych na Bliskim Wschodzie.

Nie mówi o ofiarach izraelskich, to to jednak chyba musi w Izraelu wywoływać refleksję.

To nie jest tak, że w tej chwili Rosji wszystko ujdzie, dlatego że Izraelczycy mają problemy w Syrii, Izraelczycy mają problemy już wszędzie w tej chwili, prawda?

Oprócz tego, że być może współpracują w Syrii z Izraelem, to współpracują z pewnością z Iranem.

A to jest jeszcze większe zagrożenie dla Izraela w tej chwili, zwłaszcza jeżeli ta wojna by się rozlała na Liban.

To nie jest tak, że mówienie o pewnych korzyściach, które w tej chwili Putin odbiera przy okazji tej wojny na Bliskim Wschodzie,

to jest jednak troszeczkę za wczesny wniosek.

To się okaże, ale czy Putin krytykując tylko Izrael, czy też jakby eksponując tę rolę Izraela w bombardowaniu gazy, w niszczeniu gazy,

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

czy tak naprawdę on nie wchodzi do mainstreamu mówienia o konflikcie bliskowschodniu. Jeśli spojrzeć na tą mapę poparcia dla Izraela, to oczywiście Fonder Lane jako szefowa komisja jest jednoznacznie proamerykańska w tym mówieniu o konflikcie, ale już na przykład Schall, Michelle czy Borell nie. Opinia publiczna, szczególnie społeczności muzułmańskie w Europie Zachodniej są jednoznacznie antyizraelskie, o czym świadczą protesty, które przelewają się po miastach europejskich. Prezenterzy BBC tłumaczą, dlaczego nie nazywają Hamasu organizacją terrorystyczną na przykład. Izrael jest popierany jednoznacznie przez Stany Zjednoczone, a nawet nie przez całe Stany Zjednoczone, tylko przez prezydenta Bidena, który reprezentuje demokratów w Stanach Zjednoczonych i warunkowo przez część elit politycznych zachodu, tak jak Schall, który mówi, że popiera Izrael, ale z zastrzeżeniem, że nie powinna być atakowana ludność cywilna w gazie. W tym sensie to jest też okazja dla Putina w takim wymiarze narracyjnym do powrotu do głównego nurtu, do podpięcia się pod ogólną krytykę Izraela w sposób w jaki próbuje prowadzić wojnę z Hamasem. To też jest w gruncie rzeczy dla Putina korzystne, nie tylko w tym wymiarze pozyskiwania globalnego południa, ale też w tym wymiarze narracyjnym w całego świata przeciw Izraelowi. Przed chwilą mówiliśmy o spotkaniu w Pekinie, w którym uczestniczyli to w takiej, można powiedzieć, czołowej roli prezydent Putin. Mieliliśmy wizytę ławrowa w Korei Północnej, przygotowanie wizyty, być może prezydenta Putina. Amerykanie potwierdzają, że Pyeongyang dostarcza broń Rosji, ponad zresztą też Hamasowi Koreńcy dostarczają broń. To jest dobry moment dla Rosji, dyplomatycznie, prawda? Zdecydowanie. To jest takie dopinanie poprzez fakty, dokonane czegoś, co Listras jeszcze przed wybuchem wojny na Ukrainie, przed 24 lutego 2022 określiła mianem Osisatrapi, czyli takiego budowania świata, w którym tymi ośrodkami siły są właśnie przede wszystkim Pekin we współpracy z Moskwą, plus przystawki, czyli Kora Północna ewentualnie, Birma, Syria, Iran. I to jest ten moment, w którym ta część świata nabiera wagi. Już mówi się o tym, bo na kanwie tego, co się dzieje na Bliskim Wschodzie na przykład Iran reguluje stosunki z Sudanem, co się wydaje jakimś zupełnie nieważnym, prowincjonalnym wydarzeniem, ale to prowincjonalne, nieważne wydarzenie owocuje tym, że właśnie ta Osisatrapi może zyskać dostęp do Morza Czerwonego, czyli Putin z Parjasa, kogoś, kto był izolowany, kto musi prosić o amunicję właśnie Kim Jong Un'a, nagle urasta do rangi brokera właśnie tej Osisatrapi razem z Si i patrona globalnego południa, które jest krzywdzone przez bogaty zachód pod przywództwem Stanów Zjednoczonych, czyli ta Osisatrapi występuje przeciwko temu umownemu i postrzeganemu przez globalne południe wielkiemu i małemu szatanowi, który był określany Izraeli i Stany Zjednoczone w latach 80.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

Także moment dla Putina jest idealny do tego, żeby na tą arenę międzynarodową wrócić z przytupem, nawet za sprawą współpracy z postaciami tak odrażającymi jak Kim Jong Un'.
Co się dzieje na froncie? Zauważyłem wczoraj z jaką...
Nie chcemy ić radością, bo nie jestem psychologiem i nie znam psychologii edytorów BBC w każdym razie
bardzo mocno eksponowany sukces Ukraińców po wschodniej stronie Dniepru, gdzie ponoć czynią bardzo duże postępy.
Jest to oczekiwanie, że coś się z tą ofensywą wydarzy, to oczekiwanie, aż wylewa się z niektórych mediów.
Czy tam się rzeczywiście coś wydarza? Czy my jesteśmy cały czas w tym samym miejscu?
Ja mam tutaj pewne wątpliwości, bo w czerwcu byłem w Hersoniu i co najmniej od tego, już w tym czerwcu,
przez wizyty w Hersoniu słyszałem te doniesienia o tym, że ten desant jest wysadzany na lewej stronie Dniepru
i później przez kolejne tygodnie, co najmniej kilka razy te informacje się pojawiały.
Na pewno jest to cel strategiczny Kijowa, żeby wysadzić desant i umocnić się po lewej stronie Dniepru w rejonie Mostu Antonowskiego,
czyli tego zniszczonego przez generała Surowikina, gdy wycofywano się w październiku ubiegłego roku z Hersonia.
Na pewno jest to strategiczny cel z tego względu, że z lewej strony Dniepru w okolicach Hersonia jest najkrótsza droga na Krym
i najmniej ufortyfikowana, znacznie gorzej ufortyfikowana niż na Zaporozżu,
dlatego że Rosjanie po prostu postrzegali Dnieprę jako naturalną przeszkodę przed właśnie dotarciem na Krym.
Przy czym o tym, czy to jest rzeczywiście sukces wojskowy, czy tylko sukces pijarowski, będziemy mogli powiedzieć, gdy na lewej stronie Dniepru znajdzie się co najmniej Brygada Wojska Ukraińskiego,
nie kompanie rozpoznania czy jednostki, które będą po prostu prowadziły tam zwiad, tylko spore zgrupowanie wojskowe, które będzie w stanie umocnić się i odsunąć na południe stanowiska artyleryjskie rosyjskie,
bo tam są dwa takie cele, jeden mały cel w okolicach Hersonia to jest odrzucenie z tych stanowisk artyleryjskich
po to, żeby miasto nie było ostrzeliwane, żeby Herson nie było ostrzeliwane, bo on jest ostrzeliwany w zasadzie non-stop,
już nawet nie informują lokalne władze o tym, jak wygląda sytuacja w mieście.
Jak byłem w czerwcu w Hersoniu, to ten budynek, w którym urzęduje administracja wojskowa, on był na wylot przestrelony pociskiem manewrującym,
administracja lokalna urzęduje tam po prostu w schronach, w podziemiach tego budynku, także odrzucenie tych stanowisk artyleryjskich pozwala temu miastu jako taką funkcjonować.
Co ważne, w Hersoniu nie ma żadnego przemysłu, nie działają żadne firmy, nawet chleb jest wypiekany przez NGOs-y pomocowe, które tam działają, ale to jest cel mały.
Cel duży to jest właśnie odrzucenie Rosjan i przerzucenie na drugą, na lewą stronę Dniepru,

dużego zgrupowania wojskowego, żeby pójść po prostu w kierunku Krymu i osiągnąć coś dużego, coś, co pozwoli znowu przyciągnąć uwagę do Ukrainy.

Teraz Ukraińcy dostali atak MS, te pociski w dalszego zasięgu, które są wystrzeliwane z zestawów, które z Hajmarsów, krótko mówiąc, ale też tam bardzo wyraźnie widać, że Amerykanie nie zgodzili się na użycie tych pocisków do zniszczenia Mostu Kerczyńskiego, który mógłby być czymś takim spektakularnym, co znowu przywiąże świat do Ukrainy, skupi uwagę na Ukrainy.

Jeżeli prześledzimy od ubiegłego roku ataki Ukraińców na Most Kerczyński, Most Krymski, to są to ataki albo dywersyjne, albo przy użyciu broni, która jest bronią produkcji ukraińskiej, czyli dronów morskich. Nie zastosowano żadnego rodzaju uzbrojenia, które by było dostarczone wyrafinowanego uzbrojenia, tak jak na przykład pociski Storm Shadow, do ataku na Most Krymski, mimo tego, że technicznie jest to już w tym momencie możliwe. Zobaczymy jeszcze, jak to będzie wyglądało.

Czy rzeczywiście Amerykanie nie dojrzą do tego, żeby pozwolić Ukraińcom zbombardować Most Krymski

za pomocą pocisków atak MS i odciąć Krym, wyizolować go, czyli doprowadzić do tego, że Ukraińcy osiągną coś znacznego w tej wojnie.

Na razie informacje, takie jak przerzucenie kompanii z wiadu, czy iluś tam plutonów, wojsk specjalnych na lewą stronę Dniepru, no nie są informacjami przełomowymi.

Tak samo jak nie można uznać za przełomowe informacje o umocnieniu flank gdzieś tam w okolicach robotynego na Zaporozżu,

no ale też przełomowe nie są działania rosyjskie wokół Avdiivki, bo one też są okupione wielkimi stratami, chociaż wygląda na to, że rzeczywiście Rosjanie próbują wziąć w kocioł.

To jest grupowanie wojskowe w Avdiivce i powtórzyć ten patent z Iłowańska z 2014 roku, czy z Debalcewa z 2015 roku, czyli zmusić Ukraińców do ustępstw z racji tego, że zginie po prostu wielu ukraińskich żołnierzy, ale ja myślę, że też Ukraińcy są na to gotowi we właściwe momencie z tej Avdiivki po prostu się wycofają.

Mówisz o uzbrojeniu, po raz pierwszy użyto tych amerykańskich rakiet o zasięgu do 160 km, to jest przełom z punktu widzenia Ukraińców?

No to jest demonstracja siły przede wszystkim.

To jest na pewno bardzo użyteczne narzędzie do tego, żeby niszczyć zaplecze logistyczne Rosjan. Czyli to jest niszczone lotniska, samoloty stacjonujące na lotniska.

I to jeżeli mówimy o obwodzie uchańskim, czyli o potencjalnym zapleczu do ataku na przykład na Kupiańsk i dojście do rzeki Oskil.

Te pociski one oczywiście będą miały znaczenie do likwidowania tego całego zaplecza logistycznego. Pytanie, czy Amerykanie zgodzili się na to, żeby zniszczyć cel strategiczny, jakim jest właśnie most Kręczeński?

I pytanie podstawowe brzmi ile pocisków Amerykanie Ukraińcom dostarczyli.

Pociszenia prasowe mówią o niedużej ilości pocisków ATAK MS.

Możliwe, że to jest jakaś próbka, która ma pokazać, jak Ukraińcy się tym obsługują, do czego im to służy

i czy potrafią we właściwy sposób tą amunicję zagospodarować.

No to jest oczywiste, że potrafią.

To jest w tym momencie siła zbrojna, która operuje w zasadzie na sprzęcie każdej produkcji z każdej szerokości geograficznej.

Ale to pytanie ile ono ma znaczenie?

Bo to jeżeli to jest kilkanaście pocisków, to to jest tak naprawdę praca na jesień i jakieś uszczuplenie zasobów logistycznych rosyjskich,

ale na pewno nie coś, co zmieni sytuację na froncie w sposób radykalny.

Także tu też potrzeba czasu, żeby zobaczyć, jak Ukraińcy po prostu tym się obsługują i co udaje im się tym osiągnąć.

Jaka sytuacja panuje wśród opinii publicznej na Ukrainie?

Pytam dlatego, że spotkałem się z sondażami, które mówią o tym, że w przeciwieństwie do tego, co wielu z nas sądzi,

Ukraińcy także zaczynają być zmęczeni tą wojną.

To znaczy, że powiększa się grupa ludzi, która przyjąłaby jakąś formę porozumienia, jakąś formę zakończenia tej wojny

i nie wszyscy, tak jak do niedawna albo prawie wszyscy, chcą, żeby była ona kontynuowana do odbicia wszystkich terytoriów zajętych przez Rosję.

Aby odpowiedzieć na to pytanie, można powołać się na dane liczbowe.

W Ukraina od wiosny, w zasadzie od lata tego roku, ma ogromne problemy mobilizacyjne.

W samej Polsce jest 80 tysięcy mężczyzn, którzy podlegają poborowi i którzy powinni służyć krótko mówiąc w wojsku.

80 tysięcy ludzi to jest 20 brygad, czyli siła zbrojna, która pozwoliłaby naprawdę dokonać zasadniczej zmiany na zaporożu.

I mówimy tylko o Polsce. Nie liczymy tych wszystkich batalionów London, Dubai, Wiedeń, jak to są pogardliwie nazywane w prasie ukraińskiej,

czyli wszystkich tych dekonników, którzy siedzą za granicą, trzymają tam swoje pieniądze i nie chcą uczestniczyć w wojnie na Ukrainie, w obronie ojczyzny.

To pokazuje, jak jest stosunek w tym momencie do obrony kraju.

Mieliśmy ten moment takiego karnawału poparcia dla państwowości ukraińskiej w lutym, w marcu po inwazji,

czyli takiego powszechnego, pospolitego ruszenia ukraińskiego przeciwko najeźdźcy, ale ten stosunek do wojny się zmienia.

To jest bardzo dynamiczne zjawisko. Ukraina jest państwem, które w współczesnej historii najprawdopodobniej prowadzi najdłuższą wojnowrewolucję w ostatnich kilku dekadach.

Możemy liczyć tą drastyczną politykę ukraińską od 2004 roku, czyli od pomarańczowej rewolucji, kiedy ludzie stali na ulicy, żeby nie dopuścić do władzy Janukowicza.

Potem był Majdan w XIV roku aneksja i wojna z separatyzmem, która przerodziła się w pełno skalową inwazję w 2020 roku.

To musi się odbić na mentalu ludności i na stosunku do wojny.

W tych badaniach socjologicznych prowadzonych przez Ukraińców bardzo wyraźnie widać, jak ten

stosunek do wojny się zmienia im bliżej stref przyfrontowych.

W niektórych rejonach harkowszczyzny z badań wynika, że nawet mniej niż połowa ludności jest skłonna dalej prowadzić wojnę do zwycięstwa.

Ten czas też działa na niekorzyść załońskiego i na niekorzyść Ukrainy, a sprzyja po prostu Putinowi. Oczywiście jeśli wziąć pod uwagę fakt, że ta wojna trwa od 2014 roku, to i tak mamy do czynienia z pewnym fenomenem socjologicznym

i z siłą narodu do tego, żeby trwać w tej wojnie.

Ale mimo wszystko, Ukraina nie jest państwem takim jak RPA w czasie prowadzenia swojej wojny granicznej, która trwała w dwie dekady.

Nie jest państwem na tyle silnym zasobnym, żeby móc bez strat trwać w takim układzie, w którym jest zamęczana przez Rosjan.

Teraz mamy eskalację na Bliskim Wschodzie.

Eskalacja na Bliskim Wschodzie oznacza nie mniej, nie więcej, tylko mniej pocisków do obrony powietrznej, które Amerykanie mogą przekazać Ukraińcom.

Bo będą przekazywali po prostu te pociski amunicje do obrony powietrznej Izraelowi, który może być zagrożony na przykład ze strony Iranu,

ale też ze strony na przykład ruchu Hutich, którzy strzelają. Dzisiaj mieliśmy doniesienie o tym, że amerykański okręt zestrzelił pociski

manewrujące, wystrzelone przez ruch Hutich w Yemenu w stronę Izraela.

No to ma być jedna z linii frontu, która będzie osaczała Izraela.

Zgadza Yemenu z jednej strony Iran i Liban.

Jeszcze do tego mamy KT i Phezbollah w Iraku, który też prowadził własny program rakietowy i najprawdopodobniej też ma zdolności do tego,

żeby ostrzeliwać Izrael, ale nie tylko Izrael, bo też były doniesienia na przykład o ostrzeleniu bazy amerykańskiej,

bo Amerykanie ciągle mają 2,5 tysiąca żołnierzy w Iraku, mimo tego oficjalnego wycofania.

W prowincji Anbar została ostrzelana właśnie baza amerykańska, także te pociski do obrony powietrznej wracając do Ukrainy będą przekazywane po prostu na Bliski Wschód.

Oczywiście Rosjanie o tym wiedzą i używając dronów Szachet będą jeszcze bardziej drenować tą obronę powietrzną ukraińską

i najprawdopodobniej dalej będą niszczyli infrastrukturę energetyczną w tym roku ukraińską, co jeszcze bardziej wpłynie na nastroje, na Ukrainie,

bo przecież nikt nie w rozsądny nie lubi funkcjonować bez ciepła, bez światła i bez podstawowych warunków takich do życia krótko mówiąc.

Tak że jeszcze bardziej będzie sprzyjało to powstawaniu batalionów Warszawa, Wiedeń, London czy Berlin, czyli wszystkich tych, którzy będą chcieli wyjechać za granicę.

Putin to wszystko wie i wie, że w tej wojnie zasobów ma pewne możliwości. On oczywiście mapy szybko nie zmieni na Ukrainie, nie przesunie tego frontu,

nie zdobędzie kupiańska, niczego znacznego nie osiągnie, ale może zamęczać Ukrainę w celu po prostu posadzenia załońskiego do stołu rokowań

i wymuszenia na nim jakiegoś zamrożenia, konfliktu, wymuszenia porozumienia tego umownego Mińska III.

No i w tym sensie też chyba należy rozumieć to pojednanie z Niemcami.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

To prawdopodobnie i załęski po prostu antycypował tą sytuację i dlatego skierował się w stronę tego, co zna.

Czyli właśnie państwa, które było brakerem tych dwóch porozumień Mińskich, Mińska I i II, tej formuły Steinmeier, bo to jest w sumie paradoks to, co się wydarzyło.

Załęski dogadał się z politykiem, dogadał się z Niemcami, de facto dogadał się tak naprawdę ze Steinmeierem, który jest architektem niemieckiej polityki wschodniej, akceptacji dla Nord Streamów, dla formuły Steinmeier, czyli właśnie dla legalizacji elic separatystycznych.

To też jakby sugeruje, że załęski jest świadomy tego, jakie wynikają zagrożenia z geopolityki i że trzeba będzie jakoś w tej nowej rzeczywistości się odnaleźć, aby zupełnie z tą geopolityką po prostu nie przegrać.

Bardzo dziękuję Zbigniew Parafianowicz z Dziennika Gazety Prawnej był gościem raportu Ostatek Świata.

Dziękuję.

Ostatek Świata

Ostatek Świata

Teraz czas na świat z boku.

Zbigniew Parafianowicz

Grzegorz Dobiecki na co dzień gospodarz programu Dzień na Świecie w telewizji Polsatnius.

Dziś o bliskim i dalszym wschodzie.

Zbigniew Parafianowicz

Ismael i Izak znowu składają Abrahama do grobu, a dopiero co wskrzeszali ojcowskiego ducha.

Teraz on już ulatuje z wszelkich porozumień, filistyni o to zadbali, z obcą pomocą.

Stary Noe, niewie, który z synów go obraził, ham czy sem, to już bez znaczenia nie zbuduje jej marki.

Po i po co, skoro po nich choćby potop i martwe morze.

Martwe jak koncept dwóch państw, płót zaduszony przez wyrodną matkę geopolitykę.

Resztkę złudzeń rozwiały rzezie na festiwalu Tripovnowa i w przygranicznych kibucach.

Potem bomby na domy w gazie i masakra w szpitalu, ktokolwiek zanim odpowiada.

Obie strony zadają sobie wzajem śmierci, ale tylko jedna popełnia zbrodnię, ta druga.

Zabić się nierozróżnią czy są ofiarami terrorystów czy żołnierzy.

Sprawiedliwej wojny czy bandyckiej napaści, samoobrony czy zemsty.

Kwalifikacją czynów zajmą się Komisji ONZ i nic z tego nie wyniknie.

Joshua Cohen w świetnej rodzinie Netaniachu pisze o Izraelu,

że to państwo nie wzięte, lecz dane, nie z własnej woli, lecz z poczucia winy,

jako próba reparacji po tragedii.

Czyżby na to samo liczyli zdesperowani Parystyńczycy?

Lżą Izraelczyków najokrutniej jakich zelżyć można, porównaniem do nazistów.

Izraeliści przywódcy mówią o strasznej październikowej sobocie,

że tylu Żydów nie zginęło jednego dnia od czasu holokaustu.

Odwołanie do ostatecznego rozwiązania, argument ostateczny,

powinno zamknąć licytacja, a nie zamyka,

bo ci sami liderzy nazywają Hamasowców pod ludźmi.

Po niemiecku to brzmiało unta męczem.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

Niby trwa balet dyplomatyczny, ale kroki są trudne.
Scena nierówna, łatwo się potknąć,
zwłaszcza gdy Rosja i Chiny podstawią nogę,
a one korzystają z okazji, które same stwarzają.
Pekin z Moskwą redukuje strony świata.
Globalne południe politycznie zanika, zasysa je globalny wschód.
Arabowie nie chcą słuchać Amerykanów,
Biden całuje jordańską kłamkę,
Izraelczycy słuchają ich tylko z konieczności,
przecież wiadomo, co tam ci muszą powiedzieć.
To nie jest czas prawa międzynarodowego,
zgranej karty narodów zjednoczonych.
Ludom, księgi, czyny podyktują teraz jej konkurencyjne edycje,
Stary Testament i Koran.
Niech się inni nie wtrącają.
Sławny filozof z Europy, groteskowy w swoim garniturze i białej koszuli,
chce się dostać do zamordowanego kibucu kwaraza, by, jak to on lubi,
dać świadectwo przed kamerą.
Izraelski żołnierz go nie wpuszcza,
proszę stąd odejść, pan nam tu przeszkadza.
Kanclerz Niemiec opuszcza Telawi w popłochu,
wystraszony syranami alarmów.
Mapa regionu stołecznego Francji,
naprawa od stolicy Mothej, Bobinii, Kliś i Subła,
bliski wschód Paryża, region zapalny.
Łatwo przenosi się tutaj iskra z Lewantu,
już przeskoczyła dalej.
Do Arras wybuchła śmiercią jeszcze jednego nauczyciela.
Na utraconych terytoriach Republiki Francja
nie potrafiła ochronić tyłu swoich uczniów
przed, jak to się urzędowo określa, islamistyczną radykalizacją.
Teraz więc musi chronić przed nimi swoich nauczycieli.
Ale nie tylko ich.
Okazuje się nie po raz pierwszy,
że okazywanie solidarności z Izraelem
nawet napadniętym jest ryzykowne.
W każdym razie ryzykowne bardziej niż udział
w czasowo zabronionych demonstracjach pro-palestyjskich.
One zaś z założenia manifestacje poparcia dla słabszych
zamieniają się w manifestację siły
i nie jest to siła bezsilnych z eseju Wacławo Havela.
Bliski wschód Brukseli zajmuje dzielnicę Molenbeek i Skarbeek.
Tam ukrywali się po zamachach do morośli drzwi chadyści.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

Tam policja dopadła zabójce dwóch szwedzkich kibiców.
Blisko wschodni Berlin to Kreuzberg i Neukölln,
gdzie po ataku Hamasu na Izrael palestyńczycy
często wajcu kierkanie.
My też mamy swój bliski wschód.
Coraz rzadziej obdarzamy go solidarnością.
Już nie często kierujemy tam choćby uważne spojrzenie.
Inwazja na Ukraina odwróciła uwagę od Białorusi.
Wojna Izraela z Hamasem zepchnęła w cień Ukraina.
Z mroku wydobywają na chwilę
łuna po pożarze wznieconym przez rosyjską rakietę.
Jeszcze bardziej rozbłysk eksplozji za liniami wroga.
Przecież to nie jest światło jutrzeńki zwycięstwa.
Do wschodu, daleko.
Drodzy Państwo, każdy odcinek raportu Ostatnie Świata
powstaje dzięki Państwa ofiarności.
Dziękuję bardzo za to, że jesteście z nami.
Raport Ostatnie Świata od marca 2020 roku
rozwija się dzięki Państwa zaangażowaniu i szczotrości.
To dzięki Wam możemy opowiadać o świecie przy pomocy dźwięków.
Dzięki Wam ten program jest przygotowywany w profesjonalny sposób
z zachowaniem najwyższej jakości,
bo na nią właśnie zasługują słuchacze raportu Ostatnie Świata.
Z serca dziękuję wszystkim Państwu za wpłaty.
Wasza chojność jest dla mnie ogromnym zobowiązaniem.
Zbiórka na patronite.pl ciągle trwa.
Zachęcam do udziału.
Najchojniejsi patroni raportu Ostatnie Świata to
firma Ampio Smart Home.
Hotel Bania, Termaliski, w Białce Tatrzańskiej,
oferujący pakiety pobytowe z termami w cenie.
Centro Chem, wiodący dostawca surowców chemicznych dla twojego biznesu.
Firma doradcza Crido.
Galmed, polskie pompy ciepła.
Sklep internetowy goldsaver.pl,
w którym sztapkę fizycznego złota kupisz po kawałku
i bez wydawania jednorazowo dużych kwot.
Radosław Jotko.
KR Group, firma outsourcingowa.
www.krgroup.pl
Razem w przyszłość.
Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych,
Warszawa Gdańsk Bytom.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

Michał Małkiewicz.
Northmaster, marka łodzi motorowych z Polski.
www.northmaster.pl
Firma Software Mill.
Od zawsze zdalni programują dla całego świata.
Dom wydawniczy Muza,
bo świat nie jest nam obojętny.
Pure Play.
Transparentna agencja mediowa Digital
i doradca w budowaniu kompetencji in-house.
Uber, myślimy globalnie, działamy lokalnie.
A także...
Budros, pompy ciepła.
Rotowe pompy ciepła dla budynków przemysłowych i wielorodzinnych.
Kompleksowa obsługa.
Liceum Błęńskiej Gdańsk-Kowale.
Przemysłana edukacja w dobrym miejscu.
Piotr Bohnia.
Michał Bojko.
CIO Net and Digital Excellence.
Łączymy ludzi i idee.
Grupa Brokerska CRB.
Ubezpieczenie należności dla twojej firmy.
Bezpłatne porównanie ofert.
www.grupacerb.pl
Flexiproject.
Kompleksowy i intuicyjny system do zarządzania projektami
i portfelami projektów.
JMP.
Z miłości do sportu, z najlepszych tkanin
w sercu pod hala szyjemy dla was porządną odzież.
Palarnia kawy La Caffo z Augustowa.
LSB Data.
Dedykowane aplikacje internetowe dla biznesu.
Masz pomysł? Zrealizujemy go.
LSBdata.com
Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
Wydawca książek, serii Krótkie wprowadzenie.
Wszystko, co trzeba wiedzieć.
MedmeSklep.
Tysiące produktów dla ciebie na zdrowie.
Sprawdź na medmesklep.pl
Aplikacja Moja Gazetka.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

Polska proekologiczna aplikacja zakupowa
z gazetkami promocyjnymi i nie tylko.
Moja Gazetka. Kupuj mądrze.
Muzeum Kinematografii.
Organizator 33. Festiwalu Mediów.
Człowiek w zagrożeniu.
Firma ODO24.
Optymalny, kosztowo, outsourcing ochrony danych osobowych.
ODO24.pl
Firma Prosper z Sosnowca.
Zgotownia elektroenergetyczna i właściciel marki czystuś.
Marcin Rzeszutko.
Mountain Running Guides.
Plany treningowe dla biegaczy i sportów kondycyjnych.
MRGuides.pl
Stratego Grup.
Pozyskujemy dofinansowanie unijne dla firm
i dla osób chcących założyć działalność gospodarczą.
Stratego.grup
TIKSTO.pl
Niezależny serwis biletowy.
Przedamy bilety na twoje wydarzenia kulturalne i sportowe.
Drukarnia cyfrowa totem.com.pl
Wspieramy wydawców i self-publisherów.
Drukujemy najpiękniejsze książki.
Fundacja Wasowskich.
Opiekująca się z puścizną Jerzego Wasowskiego
i wydawca książek Grzegorza Wasowskiego.
Szczegóły na wasowscy.com
Michał Wierzbowski.
Weiman.
Stworzone w zarządzaniu projektami.
Stworzone przez polskich inżynierów
dla sektora projektowego.
www.wayman.software.
Zen Market.
Pośrednik w zakupach ze sklepów i aukcji w Japonii.
Zen Market.jp
Dziękuję bardzo.
Dzięki państwu.
Mamy raport o stanie świata.
W niedzielę
Argentyńczycy wybiorą nowe władze,

w tym prezydenta.
Według sondaży
największe szanse na objęcie
najwyższego stanowiska w państwie
ma ekscentryczny,
radykalny aksamit
Javier Milei.
Wyborcom obiecuje gospodarczą wolność
oraz wyrzucenie na bróg kasty polityków,
którzy Argentynie doprowadzili do finansowej zapaści.
Wielu obawia się jednak,
że w tym wypadku lek może okazać się
groźniejsze od choroby.
Nie brakuje też głosów, że propozycje
Javier Milei w ogromnej mierze
są nie do zrealizowania.
Relacja Marcina pośpiecha.
Wygląda, mówi i zachowuje się
jak gwiazda roka.
Ostatnio nagrał nawet wyborczą piosenkę,
w której śpiewa.
Jestem lwem,
ryczącą w środku miasta bestią,
królem zagubionego świata
pożre was na syce się rządzącą castą.
Wskurzonej kurcce z bujną czupryną
czarnych włosów i bokobrodami
Javier Milei przebojem
wdarł się do argentyńskiej polityki.
Wcześniej znany był jako ekonomista
i ekscentryczny komentator
publicystycznych programów,
w których nie przebierając w słowach
zazwyczaj dawał prosto odpowiedzi
na trudne pytania.
W obowiązkowych w Argentynie
prawyborach zebrał 30% głosów,
tym samym stając się
najpoważniejszym kandydatem do zwycięstwa.
Niedawno Milei udzielił obszarnego wywiadu
tygodnikowi The Economist.
Jak mówi w rozmowie z raportem
jego autorka, Anna Lankes,

publiczny, agresywny wizerunek Milei
kontrastuje z jego zachowaniem,
kiedy kamery i mikrofony
są wyłączone.

Był niezwykle uprzejmy,
pytał czy wszystko u mnie dobrze.
Po tym, jak po godzinie skończyliśmy
nagrywać rozmowę,
zapytał czy mogę jeszcze chwilę zostać,
jak on rozmawia.

Był rozbijający.

Jego wizerunek medialny
całkowicie różni się od tego,
jaki jest prywatnie.

Myślę, że jest politykiem,
który doskonale rozumie,
czego potrzebuje telewizja
i media, kiedy krzyczy do kamery,
kiedy jest impulsywny, agresywny,
jego popularność rośnie.

Muszę przyznać, że ta jego
Była dla mnie zaskoczeniem.

Miley często porównywane jest do Donalda Trumpa,
ale myślę, że gdybyś spotkał Trumpa prywatnie,
prawdopodobnie byłby tak samo narcystyczny jak w telewizji.

W przypadku Havierera Milei odniosłam wrażenie,
że jest ich dwóch i że ja spotkałam kogoś zupełnie innego,
niż postać, znaną mi z telewizji.

Miley ma spore szanse na przełamanie monopolu
starych argentyńskich partii władzy,
które powszechnie obarczane są winą
za doprowadzenie Argentyny do gospodarczej zapaści.

Dla winowo poparcie tracą peroniści.

Obecny prezydent kraju, Alberto Fernandez,
jest ósmym przywódcą Argentyny, który odwołuje się
do idei Huana Perona, generała głoszącego
socjalistyczno-nacjonalistyczne hasła.

Kandydatem peronistów na prezydenta
jest minister gospodarki Sergio Massa,
który w prawyborach dostał 27% głosów.

Z tym samym w ciągu ostatnich 4 lat
poparcie dla Lewicy spadło o połowę.

Coraz mniej Argentyńczyków wierzy także Centroprawicy.

Rożtarowanie klasą polityczną nie może dziwić, biorąc pod uwagę, że 40% Argentyńczyków żyje w Nędzy. Tak mówi jeden z mieszkańców Buenos Aires. Powiedziałbym, że do pewnego stopnia ludzie przyzwyczaili się do ciągłego gospodarczego chaosu. Ludzie nie wiedzą, co to znaczy finansowa stabilizacja, co pomieili już, jak to jest. Większość żyje z dnia na dzień, z miesiąca na miesiąc i tak w kółko. Społeczeństwo jest bardzo tym wszystkim zmęczone. Sam czuję, że z roku na rok stać mnie na coraz mniej. Sklepek wyszukuje coraz tańszych produktów. Inflacja w Argentynie wynosi obecnie 138%. Ekonomicy szacują, że pod koniec tego roku może być to już nawet 210%. Ostatnio Bank Centralny Kraju podjął desperacką próbę zapanowania nad sytuacją, podnosząc podstawową stopę procentową do poziomu 133%. A jak te liczby w praktyce przekładają się na życie mieszkańców kraju, to tłumaczy korespondentkę D-Econom jest w Argentynie, a na Lankes. Sytuacja jest bardzo trudna. Inflacja jest tak wysoka, że za każdym razem, kiedy idziesz na zakupy, ceny są inne. To czyste szaleństwo. Nie jesteś w stanie niczego zaplanować. Oszczędzanie traci jakikolwiek sens. W Argentynie nikt nie trzyma pieniędzy w banku. Wszyscy płacą gotówką. W tych warunkach kupienie na przykład nieruchomości jest praktycznie niewykonalne. By jakoś chronić się przed utratą wartości pieniądza, ludzie kupują kryptowaluty czy też dolary na czarnym rynku. Obecnie obowiązują kilka kursów wymiany dolara. To istną szaleństwo. Na czarnym rynku cena dolara jest bardzo wysoka. 1 dolar kosztuje około 1000 peso. Oficjalny kurs wymiany wynosi około 350 peso. Ale miesięcznie możesz kupić tylko 200 dolarów. Więc jeśli chcesz cokolwiek odłożyć, jesteś skazany na czarny rynek, a to znaczy, że oszczędzanie jest bardzo kosztowne.

Szalejąca w Argentynie inflacja to pokłosie trwającego latami zadłużania kraju. Jeszcze 100 lat temu będącego jednym z najbogatszych państw świata.

Argentyna między innymi zajmuje niechlubną pierwszą pozycję na liście największych dłużników międzynarodowego funduszu walutowego z długiem w wysokości 44 miliardów dolarów.

Tak w rozmowie z raportem mówi argentyński dziennikarz Tobias Belgrano.

W ciągu ostatnich 8-10 lat debata publiczna w Argentynie koncentrowała się na problemie nadmiernego zadłużenia kraju.

Po raz na tym, jak ograniczyć wydatki z budżetu państwa.

Ale kończyło się tylko na słowach.

W praktyce rządzącym trudno było podjąć jakieś radykalne kroki

i przeprowadzić się na radykalne kroki,

a nie podjąć się na radykalne kroki.

Ponieważ w Argentynie wydatki socjalne stały się politycznym narzędziem wykorzystywanym do zdobywania głosów.

Dług finansowany jest więc spożyczek,

głównie z międzynarodowego funduszu walutowego.

By go pokryć, prezydent Alberto Fernandez zdecydował się na

dodrońg pieniądza, co z kolei doprowadziło do inflacji i dewaluacji peso.

Żadna z głównych partii w Argentynie nie kwapi się, by na poważnie stawić czoła przyczyną kryzysu.

Zajmują się tylko doraźnym łagodzeniem jego objawów.

Czemu?

Otóż społeczeństwo nie jest w stanie zaakceptować cięć w wydatkach socjalnych.

Poziom życia w Argentynie co prawda podniósł się w ostatnich latach,

ale nadal nie jesteśmy krajem,

który moglibyśmy zaliczyć do państw pierwszego świata.

Nadal wiele osób żyje w ubóstwie.

To nie jest społeczeństwo, które spokojnie przyjmie głębokie

cięcia programów socjalnych,

zamiast obietnice lepszego życia w przyszłości.

Ludzie po prostu tego nie znią.

Nie jest tak, nie jest tak.

Nie jest tak, nie są niektóre niibracje socjalne,

żeby wytrzymać to.

Paradoksalnie Havermillej swoje poparcie zbudował na ultraliberalnych hasłach.

Sam siebie określa jako anarcho libertarianina.

W jego ocenie podatki są narzędziem państwowej opresji

i należy je zlikwidować.

Opowiada się też między innymi za swobodnym

handlem ludzkimi organami.

Brudnym Lewakiem. Pomysłów na zmiany w kraju ma wiele. Mówi latyno-amerykanistka i ekonomistka profesor Joanna Gocłowska-Bolek.

Nie działają Ministerstwa, źle działa Ministerstwo Edukacji, Ministerstwo Finansów. No to pozbadźmy się ich, zamknijmy. Złe działa Bank Centralne, zamknijmy Bank Centralne.

Jeżeli potrzebujemy, to pozwoli nam oszczędzić, prowadzimy wolność gospodarczą i każdy na ten wygra.

Milej zapowiada także, że po wygranych wyborach doprowadzi do zastąpienia argentyńskiego peso amerykańskim dolarem, co miałyby uwolnić kraj od widma permanentnej galopującej inflacji.

Jeżeli w ogóle należałoby mówić o dolaryzacji gospodarki Argentyny, to ona przeprowadzona w odpowiedzialny sposób zajmie kilka lat.

Zająłaby kilka lat, więc to nie jest rozwiązanie, które pozwoli już tu i teraz zwalczyć wszystkie problemy z całą pewnością.

Mieliśmy też przykład w gospodarce Argentyny pod koniec poprzedniego stulecia, od roku 1991 przez całą dekadę była wprowadzona izba walutowa, więc usztywnienie peso, jeden peso do jednego dolara, co doprowadziło tak naprawdę do drastycznego kryzysu gospodarczego.

A więc takie doświadczenie w przeprowadzaniu takich nieodpowiedzialnych reform drastycznych na Argentyna ma ze sobą

i niestety to skończyło się ogromnym kryzysem, bankrutem i narastaniem tego zadłużenia, które też jest jednym z głównych na dzisiaj problemów.

To nie jest tak, że przyjechał Milej, powie, dolaryzujemy i wszystkie nasze problemy stają się nieistotne.

Zatem wytłumaczyć tak duże poparcie dla Chawiera Milej.

Raz jeszcze mówi korespondentka The Economist w Argentynie, Anna Lankes.

Myszę, że bardzo wielu Argentyńczyków popiera go ze względu na ostrą krytykę klasy politycznej kraju, którą określam Janem Kaste.

Jak mówi Owakasta, okrada ciężko pracujących ludzi poprzez inflację czy korupcję.

I to trafia do wielu osób, zresztą nie bez powodu. Argentyna była fatalnie zarządzana przez dekady.

Nie jestem jednak pewna, do jakiego stopnia ludzie rozumieją, co będzie oznaczało wprowadzenie w życie postulatów Chawiera Milej,

co do jednego nie ma wątpliwości. Młodzi ludzie go kochają.

To bardzo ciekawe biorąc pod uwagę, że zwykle osoby młode głosują na Lewicę.

Tymczasem w Argentynie, w mgnieniu oka, młodzież zmieniła poglądy z lewicowych na skrajnie liberalne.

Czemu tak się stało?

Fakty są takie, że jeśli teraz masz około 20 kilku lat, to przez 16 lat żyłeś w kraju rządzonego przez peronistyczną Lewicę,

a przez cztery lata przez Centro Prawice.

Rządy obu ugrupowań okazały się porażką.

Z tego względu wielu dało się uwieść retoryce Chawiera Milej.

Poza tym wielu Argentyńczyków uważa, że bolesne reformy ich nie dotkną.

Wiele osób mówi bardzo dobrze.

Niech zabiera te wszystkie za pomocą leniwym darmozjadom.

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

Mnie to nie dotyczy, bo ciężko pracuje. To jednak tak nie działa.

Sytuacja gospodarcza Argentyny jest bardzo skomplikowana.

Za reformę Chawiera Milej, jeśli będzie je wprowadzał, przynajmniej w krótkim okresie, zapłacą wszyscy.

Dla raportu Ostani Świata Marcin pośpiech.

Dziesiątki tysięcy ludzi przeszły ulicami rabatu w niedzielę w akcji Solidarności z Palestyńczykami i w geście poparcia dla Hamasów w wojnie z Izraelem.

W środę wielotysięczne manifestacje miały miejsce w Libanie, gdzie Hezbollah ogłosił Dzień Gniewu.

Wielkie demonstracje odbywały się także w Egipcie, Jordanie, Iraku, Yemenie, a także w Iranie.

Bliski wschód i północ Afryki wrze i czeka na kolejne ruchy Hamasu i organizacji Hezbollah w Libanie.

W Martil w Maroku jest z nami Jerzy Haszczyński z Rzeczypospolitej. Witam Cię serdecznie.

Bardzo mimo dzień dobry.

Zdradzę od razu słuchaczom, że jesteś w Maroku po to, by uczyć się języka arabskiego.

Do tego być może dojdziemy w tej rozmowie, ale zacznijmy od sytuacji politycznej w kraju, w którym jesteś.

Maroko w 2020 roku zawarło porozumienie z Izraelem, praktycznie uznając jego istnienie.

Za co Israel uznał suwerenność Maroka nad Saharą Zachodnią.

Czy dziś to porozumienie, rozumiane jako próba zbliżenia między obu krajami normalizacji stosunków, czy dziś to porozumienie jest cokolwiek warte?

Do trzy, którzy je podpisywali, najważniejsi politycy z kulem Mohamedem VI na czele, pewnie nie żałują tego.

Przyczaili się bardzo ważą słowa, nie używają wobec hama słowkreszenia terolys, ale też prawie nie wspominają słowa, nie używają słowa Israel.

Bardzo tutaj sprowadzą taką wyważoną grę, mówiąc czy chodzi o to, żeby nie było ofiar cywilnych po obu stronach, że trzeba jak najszybciej drogą negocjacji ten koncik skończyć.

Natomiast jeżeli chodzi o społeczeństwo marokańskie, jeżeli chodzi o wiele partii marokańskich, także tej, która tu przez wiele lat kula najważniejszej,

żelżyła islamistyczna partia w sprawiedliwości ich rozwoju, na to on zajmował zupełnie inne stanowisko, czyli islamiści,

którzy teraz są w dołku, bo w 2021 roku ta islamistyczna partia poniosła tutaj wielką klęskę, ale cały czas jest partią silną, strukturalnie.

To jest partia, która jednoznacznie popiera Hamas, nawet publikuje na swoich stronach oświadczenia przywódców Hamasów,

czyli u nasi politycznego przywódcy, tego, który mieszka sobie w Katarze, Ismaila, Kaninii. Natomiast wiele innych partii w tym skrajnie lewicowe są jednoznacznie propalestyńskie,

choć słowa Hamas też unikają, stosują hasło. Wszyscy jesteśmy palestryńczykami, za to bardzo często się to hasło pojawia w mediach społecznościowych z hashtagem.

I ta partia dawna komunistyczna, jak w komunistyczna to działa w podziemiu, bardzo ta skrajnie lewicowa używała wobec Izraela określenia bytrzonistyczny,

to jest określenie stosowane przez sam Hamas podważający państwowość izraelską, czy też przez Iran.

Także to jest tego typu tutaj mieszanka z jednej strony islamiści, z drugiej strony skrajnie lewica,

podobnie się wypowiadają i jednoznacznie wspierają palestyńczyków i w ogóle nie wspominają ofiarach izraelskich.

Znaczy w opinii publicznej, czy wśród zwykłych marokańczyków jest jakiegokolwiek zrozumienie albo współczucie dla ofiar izraelskich?

Bardzo trudno mnie to pytanie znacznie opowiedzieć, bo ja tego nie dostrzegłem. W momencie kiedy rozpoczęła się operacja Hamasu, mordowanie, gwałcenie, uprowadzanie, to było jakby cisza, bo to jest duże zainteresowanie konflikt z budziu w momencie, kiedy padły pierwsze bomby na strefę gazy.

Wtedy to się pojawiło w rozmowach, wtedy to pojawiło się na ekranach telewizorów, które to są rozwieszane w wielu gawianach.

Normalnie na tych ekranach są mecze piłkarskie, a teraz jest tarawską języczną alcazila z bezpośrednią transmisją ze strefę gazy.

Mogę dać taki przykład tej właśnie mojej nauki języka arabskiego, mój nauczyciel Ali, który jest bardzo ostrożny w prawach politycznych i zawsze unikał jakiś kordek odniesień, odniesień, zresztą tych marokach. W pewnym momencie, kiedy poznałem nowe słówko, czasownik dowiedzieć się, Alima Yalamu Warabsku,

to jako przykład poznał, że właśnie wczoraj dowiedzieliśmy się o izalskim ataku na miasto Gaza, a wczoraj to było chwilę po tym ataku,

w każdym razie po tej tragedii w szpitalu, w mieście Gaza, czyli Ali, taki bardzo spokojny, wyważony, który wcześniej wspominał,

że to jest konflikt ekstremistów po obu stronach, który już nie wytrzymał i zasugerował mi tym przykładem w zdanie, co odno tym wszystkim myśli.

Czy to jest zmiana w stosunku do tego, co było przed 7 października, czy po prostu marokańczycy zawsze tak myśleli,

natomiast ich klasa polityczna postanowiła się wbrew narodowi porozumieć z Izraelem?

Myślę, że dosyć podobnie było, tylko że skala tego jest znacznie większa, a poza tym ponieważ doszło do tego porozumienia,

więc pewnie gniew zewnętrzny znaczeń społeczeństwa, znaczeń części społeczeństwa też jest większy.

Wcześniej takie znane postacie życia, może nie politycznego, ale ważne postacie dla marokańczyków, tacy jak piłkarze na przykład, to nie zabierają ich głosu tak jednoznacznie, a teraz czują się do tego zobowiązani i zyskują dzięki temu wielki poklas.

Ten piłkarz bajernu, Nusair Mazrawi, który powiedział, czy napisał Allahu pomóż naszym prześladowanym bracią

w Palestynie od nic zwycięstwo, za to został dosyć ostro potraktowany przez niemieckie media i przez klub monachijski. Niemieckie media oskarżały go o to, że wspiera trzały.

Tutaj został uznany za bohatera, a także to całe wydarzenie zostało potraktowane jako przykład tego, że zachód stosuje podwygne standardy.

To może przy tym się zatrzymajmy, bo oczywiście mamy cały pas północnej Afryki i Bliskiego Wschodu

protestujący przeciwko Izraelowi, ale te protesty również przybierają charakter antyamerykański.

Czy w ogóle Arabowie, a Marokańczycy w szczególności uznają Stany Zjednoczone

za współlnika Izraela w bombardowaniach gazy w tym, co dzieje się w tej chwili w strefie gazy?

Myślę, że Maroku jest jednak dosyć specyficznym krajem, bardziej proamerykański niż wiele innych państw Afryki, Północnej i Bliskiego Wschodu. To wynika także z tego, że całe to porozumienie arachomowe połączone z uznaniem przy należności Zacharyzachodni do Marok'a, było wdekutowane przez Amerykanów. I Amerykanie tak jakby przystali też na tę wersję w sprawie Zacharyzachodni. A to dla poczucia narodowego tutaj jest szalenie istotne. Maroko jest w konflikcie z Algериą, głównie właśnie w związku ze sporem o czym powinna być Zachara Zachodnia, a jednocześnie Algeria jest takim kluczowym państwem antyamerykański na dodatek, szczególnie istotnym, który w Paliściński znaczy jakby Algeria przynajmniej przy tych błazach, które tam teraz są, nie zgodziłaby się nawet, gdyby nawet nie było tej sytuacji teraz w strefie gazy, gdyby się nie zgodziła na jakiegokolwiek porozumienie z Izraela. Więc to powoduje, że w Maroku te nastroje antyamerykańskie pewnie są słabsze niż w wielu krajach, bo oczywiście każdy tutaj wie, że za plecami, czy każdy to mogli przyciśnięty pobieg, za plecami Izraela, są Amerykanie i że dzięki temu Izrael czuje się tak swobodnie w realizacji własnych celów, które tutaj są uważane za zniszczenie palceńczyków i ograniczani, czy likwidowaniu możliwości powstania państwa, palceńczyków. Chciałbym, żebyśmy wyszli odrobinę poza Maroko. Znasz doskonale ten region i wiesz, tak samo jak wielu komentatorów, korespondentów wskazuje na to, że postawa Egiptu jest kluczowa w tej chwili w rozwiązaniu przynajmniej kryzysu humanitarnego. Rozmawiamy w piątek wczesnym po południem. Na razie przejście graniczne z Egiptem nie jest otwarte. Niestety twierdzą, że reperują je po zniszczeniach, które zostały spowodowane bombardowaniami izraelskimi, ale Egipt jest ostrożny w stosunku do tego, co dzieje się w strefie gazy. Czy chodzi o to, że Egipt po prostu nie chce mieć miliona ludzi u siebie? No to mogłoby być nawet dwa miliony, gdyby otworzyć granicę. Mogłoby być to dwa miliony, a bardzo trudno by im potem wrócić, że taka jest ta za Egiptu, że jeżeli wpuszczą ich raz, to Izrael nie pozwoli na to, żeby wrócić. Mogłoby wrócić tylko ci, którzy mają jakieś specjalne możliwości powrotu, czyli nielicznie. To jest jeden z powodów. Drugi powód jest, kim są w spokojnościach państwa egipskiego. W strefie gaza przynajmniej znaczna ich część. Dla Egiptu ideologia Hamasu jest poważnym zagrożeniem, dlatego Egiptu pod przywództwem prezydenta Sisiego. To jest organizacja wywodząca się z Bractwa Muzułmańskiego, a bez prace Muzułmańskim prezydent Sisiego walczy wszelki możliwymi metodami, bo po prostu było bardzo silne w Egipcie, kiedy można było pokazać, co myśli swoje części, czyli w wyborach przeszło miesiącu lat. I ona zwyciężało i potrzebna była kontrrewolucja pod przewodztwem prezydenta Sisiego, żeby to zastopować. Więc ponieważ znaczna część społeczności w strefie gali, że jesteśmy w stanie powiedzieć, jak wielka,

ale to są ludzie, dla których Hamasu jest naturalnym przywódcą. Egipcjacy nie patrzą na to negatywnie, nie chcą mieć tego typu ludzi u siebie w skali masowej. Trzecia rzecz jest taka, że wygodnie jest Egipcjom wskazywać na te wielkie ryby, które przez tę granicę przeszły, no bo wtedy można powiedzieć, to w takim razie Europa niech ich z naszej części przytulni, zabierze. Już kilka miesięcy temu robiłem wywiad z takim trzechem organizacji, agendę ONZ-u zajmującej się strefą gazy. Ja on powiedział mi jeszcze, ale to było to wiele, powstrasiłem wiele miesięcy, to tym, co się tam teraz dzieje, że znaczna część w strefie gazy chciałaby migrować, bo nie widzą już żadnej przyszłości dla siebie, aby migrować. Znaczący, na zachód, a nie do Egiptu, czyli Egipt może stosować tej chwili argument, że jeżeli tak się wiecie, nad nimi nie rozumiecie tego, że my zamykamy granicę, to znaczący, że chcecie zabrać te dwa miliony, czy milion osób do siebie. Mówisz o Europie, czy Europa w ogóle z punktu widzenia państwa rabskich odgrywa jakąkolwiek rolę w tej rozgrywce? Bo my mamy ostatnio kilka, powiedziałbym, no politycznych wpadek nazwijmy, to ze strony Unii Europejskiej. Najpierw zapowiedź ucięcia pomocy dla gazy ze strony jednego z komisarzy, potem deklaracje sprzeczne, deklaracje pogłębienia tej pomocy, wyjazd przewodniczącej komisji Ursuli von der Leyen do Izraela, nieskonsultowany ponoć, są jakieś konflikty w Brukseli w związku z tym wyjazdem. Czy w ogóle z punktu widzenia państwa rabskich, choćby takich jak Marokko, ale też Egipt, te ruchy, które wykonuje Unia Europejska w tej chwili, mają jakiegokolwiek znaczenie, czy po prostu te kraje traktują Europę albo tak jak powiedziałeś, jako miejsce, do którego można na sam koniec wemigrować, jak już wszelkie nadzieje prysną, albo jako taki podmiot, który dostarcza pomoc humanitarną, to znaczący po prostu można się do niego zgłosić po pieniądze. I to i to, ale jeżeli chodzi o te ruchy Komisji Europejskiej, czy różnych polityków europejskich, to oczywiście to tutaj nie jest nagłaśniane, to specjaliści zauważają, co mówi Ursula von der Leyen, czy co mówi jakiś przedstawiciel Irlandy, chyba najbardziej wstrzemięży wobec Izraela w Unii Europejskiej, oni tego nie zauważają. Grzość, jak sądzę, postrzegają Europę jako jeden blok ze Stanami Znaczonymi, a to oznacza, że także jako jeden blok z Izraelem i wylewają swoje żale, który głównym elementem jest to, że Europejczycy inaczej patrzą, jak podobnie jak cały zakup, inaczej patrzą na Izrael, pozwalają mu na więcej, niż Palestyńczykom. Zaobserwowałem takie zjawisko, że różnie eksperci, analitycy, pochodzenia arabskiego pracujący dla najważniejszych think tanków, na najważniejszych uniwersytetach, uczelniach w Europie i w Stanach Znaczonych, nagle zaczynają to wypominać zachodowi, na którym żyją i gdzie korzystają właśnie z tego, że są niezależnymi ekspertami, że zdobywają wiedzy,

wylewają teraz swoje żale, o którym powiedziałem, to znaczy, że zakup inaczej patrzy na Izrael, pozwala mu na więcej. Mniosek mój jest taki, że nawet tego typu ludzie, którzy przecież są za korzeniem zachodzeni, często nie są w pierwszym pokoleniu tamtych grup, którymi czują się jednak tak popiązani z tym światem, albo są takie naciski w rodzinach czy jakichś społeczności, że oni to wykrzykują robiąc to chyba zbrew większości sytuacji, które reprezentują. Zauważyłem nawet to wśród takich ekspertów, analityków wywożących się z dawnej Jugosławii, konkretnie z Bośni, czyli to są Bośniacy muzułmanie, zaraz żyjący na zachodzie, tak jak powiedziałem, pracujący bardzo ważnych instytucjach niezależnych i oni porównują to, co się dzieje w strefie gazy, do tego, co się działo w srebrnicy, używając określenia odowójstwu i płacząc, przykływając, dlaczego wy nie dostrzegacie, że to jest coś podobnego. Myślę, że niesamowicie ważnym zjawiskiem nie myśl, że to stało dostrzeżone. Zostało dostrzeżone, ponieważ nie tylko Bośniacy, czy nie tylko muzułmanie w ten sposób mówią, jest cała masa również komentatorów niezwiązanych wiarą z palestyńczykami, którzy mają takie poglądy, ale jak w takim kraju, jak marokko, jak ludzie oceniają potencjalne zakończenie tego konfliktu, znaczy czym to mogłoby się skończyć według nich, czy w ogóle takie głosy się pojawiają, czy jesteśmy na tym etapie, czy to ma być, nie wiem, likwidacja państwa Izrael, czy to ma być powołanie palestyńskiego państwa, czy to ma być zwycięstwo Hamasu, czy to ma być zmieszenie armii Izraelskiej z powierzchni Ziemi. Oficjalne stanowisko i maroka, wielu innych państw zarabiają samodzielską włącznie. Jest takie, że trzeba podjąć na wszelką cenę negocjacji i ożywić proces, który ma doprowadzić do powstania państwa palestyńskiego obok państwa żydowskiego, czyli to true state solution, plus od szczególnie w tej chwili istotne ze stolicą państwa palestyńskiego w Jerozolimie, albo w dużych łaskach, czyli dla Izraela we wschodniej Jerozolimie, to mówią. To jest chyba, bo przech tę stanowisko tych, który jeszcze zachód w ogóle zamierza słuchać, no bo stanowisko tych, którzy są zawsze z antyzachodniej, już bawią na siłę przeciwko zachodowi, czy przeciwko sojusznikom zachodu, to może przecież nie ma co poruszać, bo ono jest niezmiennie. Natomiast czyli odpowiadają już dosłownie, a na ani nie jest to zmieszenie Izraela, ani nie jest to wyrzucenie palestyńczyków ze strefy gazy i potem urządzenie

i tam życia i wpuszczenie ich na nowo.
Zresztą po tym, co powiedziałem w przypadku Egiptu,
byłoby prawdopodobnie niemożliwe.
Ryści Sunak, premier brytyjski, podróżuje po Bliskim Wschodzie,
próbując dołączyć się do tej kampanii dyplomatycznej,
której celem jest opanowanie konfliktu
i przede wszystkim niedopuszczenie do tego,
żeby on się rozlał na inne kraje regionu.
Jak ty widzisz dalszy rozwój wypadku?
Jak wiele będzie zależało od postawy Hezbołachu czy Iranu?
Czy twoim zdaniem Iran jest kluczowym graczem w tej chwili
w dalszym ciągu tej rozgrywki?
Czyli chyba najważniejsze w tej chwili jest to,
jak Izrael zamierza doprowadzić do końca operacji likwidacji Hamasu,
jak poważnie to traktuje.
Wiadomo, że poważnie niż przy poprzednich tego typu konfliktach,
takich mniejszych w wojnach,
przez dwóch czy przez kilkunastu lat,
chcielem było z equipowaniem dowódców wojskowych.
Teraz wchodzi też o dowódców politycznych,
a to za nimi są jacyś kazna dzieje i przywódcy z lokalnych społeczności.
To nagle się robi bardzo dużo,
a z nich ma jakąś rodzinę i w czasie nalotów
mogą zginąć żony i dzieci i sąsiedzi.
W tym nie wiem, jaka jest wytrzymałość,
ile osób może wziąć,
ile osób cywilnych,
a w trakcie z nich Izrael może unieść.
Dlatego to będzie chyba zależało
i także reakcja zachodu może się zmienić,
jak przypuszczam.
Zauważam, że troszeczkę się już zmienia,
że są takie sygnały,
zwłaszcza tych państw europejskich,
w których są duże społeczeństwo smutomańskie
takie bardziej wyważone wypowiedzi,
w każdym razie bardziej uwzględniające
wrażliwości w drugiej stronie, czy jarawscy.
A jeżeli chodzi o Iran,
nie w sądze, żeby Iran się zaangażował
wysyłając w jakieś wojska ekspedycyjne,
ale może wyobrazić im i nie starcza.
Myślę, że będzie jak zawsze próbował

to zrobić rękami innych,
czyli amasuj ich ewentualnie
jeszcze w większym stopniu hezbollah.
I jeszcze hut ich wiemenie, prawda?
Tak jest, tak jest.
To dużo zależy od tego,
jak będziesz zachowała Arabia Saudyjska,
a ona bardzo utwardziła swoje stanowisko.
To mogą bardziej zaatakować cele
w Arabii Saudyjskiej ewentualnie
jeszcze dalej nad Zatoką Perską,
w zjednoczonych latach arabskich,
natomiast on do Izraela
to raczej ich rakiety nie dodać.
Kończąc taką nutą
troszkę bardziej osobistą
i może lżejszą,
rozumiem, że w twojej szkole są uczniowie
z różnych krajów, prawda?
Tak, z tym, że szczególnie
wyróżniając się grupą
są młodzi, ludzie
zmieszanych małżeństw
mieszkający w Europie
czy w Stanach Zjednoczonych
zmieszanych, to znaczy, że jedno z rodziców
jest pochodzenie arabskiego
często w konkretnie
marokkańskiego,
czyli rodzic ten rodzic,
a czasami nawet dwójka rodziców,
bo to jest jedno z,
czyli na Hiszpanii tam, a dwoje rodziców
pochodzenia marokkańskiego,
oni nie zadbali o to, żeby
w jakimkolwiek stopniu
pознаły język arabski
bo ta dziewczyna zaczyna
praktycznie od zera, to jest główna
główna grupa
jeżeli chodzi o państwa, to w szczególności
dużo jest z Hiszpanii
w Francji, ale też jest kilka osób

ze Stanów Zjednoczonych na przykład
i to jest jakiś taki bardzo obdajego środka
nie z tych wielkich niast, z tych
jakichś Polorados pieniędzy,
to jest, i one do tego się uczą
nie tego standardowego
języka arabskiego w Polsce,
tylko dialectu marokkańskiego,
który jest bardzo różny,
ja jak idę na
suk tutaj
kupuję różne rzeczy, to mam
spore trudności z dogadaniem się,
zwłaszcza liczby są zupełnie inne,
więc te ceny nie do końca rozumiem
czasami zdarzy mi serce,
czy to jest dziesięć razy więcej,
niż mi się wydawało, czy...
Jurek, może dziesięć razy mniej.
A czy rozmawiacie
na temat wojny między sobą?
No tak jak powiedziałem
bardzo ci nauczyciele
to jakby pod wichopieką
są bardzo ostrożnieni,
dopiero
ta tragedia szpitala
w gazie spowodowała,
że mój nauczyciel, słyszałem,
że także nauczyciel w innej grupie
na to zareagował,
a nie w sposób bezpośredni, tylko
informując zdanie potrzebne
do zastosowania
nowo poznanego słówka.
I nim pokazał palcem
to Izrael jest w imię.
I to się nazywa nauka arabskiego
w praktyce. Bardzo ci dziękuję.
Jerzy Haszczyński z Rzeczpospolitej
mówił do nas
z miejscowości Martil
na północy Maroka. Bardzo ci dziękuję.

Dziękuję bardzo.

Wojna Izraela

z Hamasem wpływa bardzo silnie
na Francję, w której mieszka
najwięcej w Europie muzułmanów.
Francja jest także trzecim na świecie
skupiskiem Żydów.

W ubiegły piątek, war raz
na północy kraju, zbrojony w nóż
Czeczen z okrzykiem Allahu Akbar
na ustach zamordował nauczyciela.
A w debacie publicznej padają
oskarżenia wobec polityków o
antysemityzm i nienawiść do Arabów.

Jednocześnie rząd rozważa
zaostrenie prawa imigracyjnego.
Między innymi ułatwienie deportacji
osób jawnie wspierających
skrajne organizacje.

W prowę pod Paryżem jest z nami
Piotr Kamiński, dziennikarz i tłumacz
od lat mieszkający we Francji. Witam Cie dzień dobry.
Dzień dobry.

Czy zgodzisz się z taką tezą,
z taką myślą, że ta wojna pokazuje
jedno z podstawowych pęknięć
w społeczeństwie francuskim
i to takie pęknięcie,
o którym Francuzi
chętniej by nie mówili, ale
od jakiegoś czasu już
nie mówić się nie da.

Oczywiście, że tak, ale myślę, że
to nie dotyczy tylko Francji.

Ta wojna w ogóle,
wojny mają to do siebie, pokazuje
wielkie pęknięcie na świecie.

W różnych krajach
to się przejawia na różne sposoby,
ale ze względów, które wymieniłeś
oczywiście Francja jest tutaj dotknięta
szczególnie. Przy czym muszę powiedzieć,
że byłem trochę

zaskoczony tym, że reakcje
we Francji,
przynajmniej na razie
były mniej dramatyczne,
powiedzmy, niż to,
co się dzieje na amerykańskich kampusach
czy w Australii, czy Hiszpanii, czy
czy w Londynie.
Jeszcze parę dni temu
mówiłbym, że jest w ogóle dobrze,
ale w
czwartek wieczorem odbyła się
na republice, na placu
Republiki, który dobrze znasz.
Wielka manifestacja,
poparcia.
Trudno powiedzieć do czego, bo oczywiście
oficjalnie to jest poparcie dla palestyńczyków,
ale praktycznie wychodzi na to, że jest to
poparcie dla Hamasu,
gdzie wielki tłum skandował
to właśnie, o czym przed chwilą wspomniałem,
wspomniałeś, mianicie, Allah Wadbar.
Było tak, tych manifestacji
nie było dotąd we Francji, ponieważ
władze ich po prostu zabraniały,
nie ze względu na ich treść, tylko
na podstawowy powód
pretekst, jaki się tutaj wymienia,
mianowicie zagrożenie, zakłóceniem
porządku publicznego
i te czwartkowo manifestacje
Trybunał Administracyjny
w końcu zalegalizował,
to znaczy pozwolił, obalił
to, to, to rozporządzenie
ministerstwa i
ta manifestacja się
odbyła, było widać, nie wiem, jak dalece,
jak daleko nasięgała, bo liczebności
jakoś nigdzie nie znalazłem,
ale obawiam się, że pokryła cały plac
z ludźmi trzymającymi świeczki

w rękach i skandującymi
Allah Wadbar, co jak wiadomo
nie tylko
odbyło się w Izraelu
7 października, ale
z tym samym hasłem
kolejny szaleniec
zamordował kolejnego
francuskiego nauczyciela kilka dni temu
także to brzmiało,
jak ktoś powiedział, jakby
jak rzucona w twarz
Francuzom Obelga. Zresztą
to, to jest charakterystyczne, że
prezydent Macron tłumaczył
ten zakaz manifestacji pro-palestyńskich
potrzebą zachowania
przyzwoitości, tak, to Deli
de Sons, tak?
Tak, tak, tak. To jest kryterium
rzadko stosowane w polityce
kryterium przyzwoitości, w tym sensie
mówię. Jeśli ktoś
w tej sytuacji zamierza
palić flagi izraelskie
to nie ma dla niego miejsca
w Republice, tak wydaje się mówić prezydent
to jest bardzo mocne stanowisko
francuskiego polityka.
Tutaj warto jednak dodać
to o czym wspomniałem. Mianowicie, że
Francja w tej chwili już
mocniej reaguje
na to kolejne zabójstwo
niż na samą sytuację
na Bliskim Wschodzie. To znaczy
ten zabójca
dostarczył władzom pewien
nie powiem, że wygodny pretekst
ale w każdym razie, jakieś tak
odskocznie do podejmowania
bardzo radykalnych kroków
które nie robią wrażenia

jakby były ściśle podporządkowane
temu co się dzieje na Bliskim Wschodzie.
Nie wszystkie kraje mają taką
miały taką okazję, że
się tak wyrażę.
I to wydarzenie
jakoś wbiło
jeszcze jeden gwóźdź w tę
całą sytuację
i poruszyło bardzo głęboko
gdyby to był pierwszy taki przypadek.
No to jeszcze, ale oczywiście to się odbyło
bardzo ładnie w trzy lata
po zamordowaniu poprzedniego nauczyciela
Samuela Patiego, o którym
mówiło się bardzo głośno i wtedy
oczywiście padały jak zwykle
w sacramentalne słowa nigdy więcej.
Okazało się, że
jak najbardziej więcej
co więcej w tym wypadku
morderstwa dokonał kolejny
czeczen
i wyszły na ja mnóstwo różnych
okoliczności
mianowicie, że ta rodzina
powinna była zostać
wyrzucona z Francji,
wydalona z Francji już kilka lat temu.
Nie doszło do tego,
ponieważ zgromadziły się wszystkie
możliwe organizacje
i aktywistów
i także partie polityczne, znaczy cała lewica
partia komunistyczna i front lewicy
żeby do tego nie dopuścić
i wybroniли tych ludzi.
Ojciec został wydalony
żona z dziećmi,
jeśli rozumiem tam jest trzech braci
z czym jeden właśnie jest zabójcą
pozostali.
Drugi powód był taki,

że
w momencie kiedy się oni
pojawił się w Francji
to zwłaszcza ten zabójca miał
5 czy 6 lat, także w ogóle
nie można go było ruszyć
i w tej chwili
pojawiają się jeszcze całe mnóstwo
tego typu tematów
to znaczy na przykład
mamy nowego ministra oświaty
bardzo utalentowanego, który był
dotąd zajmował kilka stanowiska
był rzecznikiem rządu, gdzie się sprawdził
fantastycznie, Gabriela Tal
który ma, jak samo nazwisko wskazuje
ma to do siebie z żydowskiego pochodzenia
który zabrał się
za szkołę z wielkim
ogniem i temperamentem
i w tej chwili próbuje przeprowadzić
na przykład rzecz, która już
budzi z jednej strony
ogromne zainteresowania, z drugiej pewien
sceptycyzm, to znaczy
zainteresowanował wydalenie ze szkół
wyrzucenie ze szkół
uczniów o jawnie
stwierdzonym zdiagnozowanej radykalizacji
jak to się nazywa
to znaczy, którzy wymieniają
sobie sms i inne tam tiktoki
na temat swoich
poglądów związanych
z islamem, jak oni wszyscy
zadają sobie to pytanie, w jaki sposób
on to może przeprowadzić
no przede wszystkim, w jaki sposób może to zdiagnozować
to znaczy, kto będzie to sprawdzał
diagnoza
to już jest zdrowia
bo to stosunkowo łatwo stwierdzić
na podstawie ich korespondencji

którą sobie w ten taki smarkaty
zwyczajny, nieodpowiedzialny sposób
wymieniają z kolegami
ale jak ją metodę zastosują
do tego, żeby ich wydalić
wyrzucić ze szkół
w kraju, gdzie jest obowiązkowa
oświata dla młodych ludzi
tego nikt nie wie
i podejrzewam, że sam minister
oni w tej chwili szukają rozwiązać
w jaki sposób to w ogóle można zrobić
Piotrze być może warto zwrócić uwagę
na jedną rzecz, bo my mówiliśmy
na początku o tym pęknięciu, które
jak powiedziałeś jest obecne
w całej Europie, być może nie tylko
w Europie, ale
jeśli patrzemy na to, co dzieje się w tej chwili
w Europie, oczywiście Francja nie jest wyjątkiem
bo do aktów przemocy dochodzi w różnych krajach
mieliśmy atak na synagogę w Niemczech
mieliśmy zabójstwo szwedzkich
kibiców piłkarskich w Brukseli
w samej Szwecji mamy
dramatyczny wzrost przestępczości
gangsterskiej
również kojarzony
ze wzrostem niekontrolowanej migracji
specyfika Francji
oczywiście polega na tym, że
tu nie chodzi o żadnych migrantów
tylko chodzi o Francuzów, o ludzi, którzy się tam
urodzili, którzy zostali wychowani
w tym systemie i którzy
skończyli francuskie szkoły
Otóż stoi w tym młodzi ludzie
o których mówimy
jest czwarta generacja
i tu się stało coś z nimi
przez te dziesiątki lat
odkąd tu są i mają dzieci
i wnuki, i prawnuki jak widać

czego nikt
do końca nie wyjaśnił
to znaczy polemiki na ten temat
trwają od bardzo, bardzo dawno
ale odpowiedzi takiej jednoznacznej
co się stało tak naprawdę
nikt nie opracował
i tutaj
warto chyba skoro otworzyłeś ten temat
zajrzeć
do dokumentacji
to znaczy były bardzo interesujące
i na pewno
nienasterające optymistycznie
sondaże i badania
socjologiczne w tej sprawie
ja zacytuję
był taki sondaż w roku 2016
który przeprowadził
IFOP
jedna z tych agencji
sondażowych, jedna z najlepszych
dla Instytutu Muteń
ten temat społeczności muzułmańskiej
jest stosunków do religii
do Republiki
do porządku ustrojowego
w tym kraju
i padły odpowiedzi, to jest 2016
czyli co, 7 lat temu
46%
tych ludzi
mówi, że są zsekularyzowani
nazywając to takim
żargonem, to znaczy
są właściwie mają życie świeckie
religia, może
używać jakiejś rolę w ich życiu
a jakąś rolę, ale nie uprawiają
je aktywnie na co dzień
nie zajmuje całej przestrzeni
ich życiowej
nie więcej jedna czwarta

[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21 października 2023

25% to są ludzie
czyli są ładnie to określono
dumni ze swojego
ze swojego Islamu, ze swojej wiary
ale jednocześnie
przynajmniej tak twierdzą
sondażu
nie wyrażają te wiary na form publicznym
ale szanują ustawy
ustawodawstwo republikańskie
i tą świeckość
jaką republika francuska
proklamuje
od ponad stulecia
natomiast jest zostaje tutaj
28%
określonych w tym
sondażu
jako ultrasi, to znaczy ludzie
którzy kategorycznie przeciwstawiają
się wartością
republikańskim
większy procent tam, połowa tych
28%
to są ludzie młodzi
poniżej 25 roku
życia, 20%
osób powyżej 40
ale te liczby
idą w góry
na przykład jest inny sondaż
z roku 2016
gdzie 47%
zapytanych
stawia szariat
powyżej
ustawodawstwo republikańskie
i w ciągu 4 lat
do roku 2020
ta liczba z 47%
podskoczyła do 57%
czyli powyżej
połowy muzułmanów

żyjących we Francji
przy czym warto tu dodać jedną rzecz
o której chyba
mało kto wie, to jest rzecz tutaj znana
i oczywista, ale nie wiem jak da lecę
to sięga poza granicy, że we Francji
nie wolno
zobaczymy jak to długo potrwa
prowadzić badań
i ogłaszać danych
dotyczących
natury etnicznej
i wyznania obywateli francuskich
znaczy pochodzenia
i wyznania
te wszystkie dane, które mamy, ilu jest
muzułmanów
prawdopodobnie w tej chwili, we Francji jest ich
około 5 milionów, ale jak powiadam
nikt tego dokładnie nie wie
ponieważ tych badań robić nie wolno
jaki pretext
się tutaj wysuwano
to żeby walczyć
z xenofobią
i z islamofobią i z rasizmem
no skutek jak zawsze kiedy się zaczyna ukrywać
jakieś fakty
zwykle bywa odwrotnie
ale jeszcze tylko słowo Piotrze, bo czy politycy
nie widzą, że to nie ma sensu
to znaczy, że jeżeli
wszystko wskazuje na to, że problemem
jest grupa
osób identyfikująca
się jako muzułmanie
to równocześnie
deklarowanie oficjalnie, że
nie istnieje nic takiego jak grupa
osób deklarująca się jako muzułmanie
albo przynajmniej my tej grupy nie możemy
zidentyfikować zgodnie z prawem
ponieważ zasady republikańskie nam tego zabraniają

że to jest pewien absurd
w którym Francja funkcjonuje
co do tego nie ma żadnych grąciwości
nie jest to jedyny absurd
w którym Francja funkcjonuje
jak się domyślasz, ale o tym
oczywiście wolno wspomnieć
w mediach, wolno to powiedzieć, że to
jest absurd, ale nie widziałem
jeszcze polityka, które odważył by się to
ruszyć, to znaczy
będzie natychmiast oskarżone o
wszystkie wyobrażalne grzechy
ideologiczne i moralne
i nikt
nie wiem co musiałyby nastąpić
w tym kraju, żeby ten problem
żeby ten problem naprawdę
ruszono, są rzeczy
przypuszczam, że Francja nie jest...
jest to krajów, w których można powiedzieć
i robi się badania
dotyczące wyznania mieszkańców
tego kraju i to są kraje całkowicie
demokratyczne. Tak jest,
ale Francja postanowiła sobie
120 tam par lat temu
że jest całkowicie
świecka, że
nie interesuje, że republiki
nie interesują
wyznania obywateli
i dlatego bardzo starannie unika mówienia o tym
i mówienia o tym na głos.
Oczywiście to się zmieniło
bo po prostu
to widać
gołym okiem, ale wiemy z doświadczenia
że rzeczy widoczne gołym okiem
jak tu powiadają po francusku nie ma gorszego
głuchego niż tego, co nie chce usłyszeć
więc nie
nie można o tym, ja nie wiem

to jest pytanie, na które nie jestem
w stanie odpowiedzieć, ale
wiem, że irracjonalny stosunek
do rzeczy trudnych w rzeczywistości
jest jedno z naczelných cech ludzkich
więc musimy się z tym jakoś pogodzić.
Chciałem cię spytać, to być może nie jest
najważniejsza aspekt całej historii, ale
bardzo medialny.

Chodzi mi o ten skandal
jeśli tak to można nazwać wokół Karima
Benzemy, znanego piłkarza
oskarżanego o sprzyjanie
bratstwu muzułmańskiemu
właściwie o członkostwo on chyba jest oskarżany
w bractwie muzułmańskim
albo bardzo bliskie związki
z bractwem

i do tego stopnia sytuacja
jest zaogniona, że jak rozumiem
rozważa się odebranie mu
odbywateľstwa francuskiego.

Jak dalece to zaszło, ja jeszcze ostatnio
nie widziałem niczego, dowiedziałem się
innego szczegółu, że nie wiem jakie są
jego związki, bo przypuszczam, że minister
spraw wewnętrznych

Rada Manelma na ten temat jakieś dane
których ja nie posiadam, natomiast
ktoś zacytował

raczej z poważne źródło
sytuacji, kiedy

w jakimś meczu, gdzie
kiedy śpiewano i grano Marsylianę
to Kraj Benzema spluwał
sobie na nią ostentację.

On regularnie nie śpiewa
Marsylianę i nie jest pierwszym
reprezentantem Francji
bohaterem wielu Francuzów
który nie śpiewa Marsylianę.

Otóż to tylko
wiedzimy chyba jasno co

wynika z tego opisu
mianowicie, że
w kraju
żyje, działa
społeczność
całkowicie odrębna
to znaczy
ukonstytuowana, nieoficjalnie rzecz
prosta
mniejszość etniczna
i religijna
i smieje od lat taki
co się z tym robi, nikt nie wie
w tym kraju co się z tym robi. Nikt
nie ma na to odpowiedzi. Były
takie dość rozpatrzliwe
próby
pomysły o kilku prezydentów
to wysowało jeden po drugim zorganizowania
francuskiego
islam. To znaczy
zławania tych zasad
świeckości państwa
sprzed stulecia
w celu zorganizowania
tego jakoś poddania
tego jakiejś nie wiem
jak to nazwać, ani władzy
ani nadzorowi
państwa, ale przynajmniej żeby państwo
jakoś tam się tym zajęło. Oczywiście
nikt nie znalazł odpowiedzi na to jak to
robić, od czasu do czasu
dokładnie jak z tymi badaniami socjologicznymi.
Ktoś tam kiedyś o tym wspomni
po czym odkłada się to do szuflady
to jest moim zdaniem
najbardziej dramatyczne i ponure
w tym wszystkim, ale
mam wrażenie jakoś tak, nagle
sobie przypominam takie mamderzawiu, że
myśmy już o tym kiedyś mówili
że nikt nie wie

jak sobie z tym poradzić.
Nie wiadomo jak
wyrzucać nielegalnych imigrantów
jeżeli to są imigranci nielegalni
bo są ich tysiące
o tym wiadomo, o tym się mówi
setki z nich
czy nawet chyba w tysiące to idzie
są zanotowani w tej kartotece S
słowo S od security
czyli bezpieczeństwo. To znaczy są
w najlepszym razie
podejrzani o pewne sympatię
i są na to jakieś tam dowody
nikt nie wie co z nimi zrobić
bo na przykład nie wiadomo
gdzie ich odsyłać
bo państwa z których przybyli
nie chcą ich przyjmować
a wielu z nich po prostu nie ma paszportów
nie wiadomo jakiej przynależności narodowej
oni są, państwowej oni są
ponieważ zostali poinstruowani
w odpowiednim momencie
że te paszporty trzeba zniszczyć i spalić
bo wtedy nie będzie można ich odesłać
jest wśród nich bardzo wielu
tak zwanych fałszywych nieletnich
to znaczy ludzi, którzy się podają
za 14, 15, 16 latków
bo właśnie jako nieletnich
nie można ich ruszyć
mówiliśmy o tym czeczenie, który miał jedno
cyfrowe wieki
dlatego był nietykalny
oczywiście zazwyczaj jest tak, że się wystarczy
na nich spojrzeć, żeby widzieć, że na pewno
nie mają tu 14 lat
raczej w okolicach 24
ale w tej sytuacji
nie wolno też, to też jest zakaz
podejmować jakichkolwiek działań
jakby to powiedzieć medycznych

żeby sprawdzić jakie jest ich rzeczywisty wiek
bo to można by zrobić
nie wolno tego zrobić, to też jest zabronione
jak to jest
komentowane i odbierane
przez polityków
jak rozumiem
jest to bardzo dobry moment
dla partii skrajnych
które na takich wydarzeniach jak wojna
budują swoją wyrazistość
jak to wygląda w tej chwili we Francji
w tej chwili jedyna partia
która o tym mówi wprost
nie wiem jak to nazywać
będę mówić front narodowy
bo to będzie wiadomo o kim mówię
zgromadzenie
niech będzie
zgromadzenie narodowe to jest parlament po francusku
więc też nie bardzo będzie wygodnie
dawny front narodowy
mówimy partia panilepen
i oni o tym mówią jawnie
i o tym mówią od wielu wielu lat
i wiedzą doskonale czym to grozi
to znaczy tym, że będą z różnych źródeł
traktowani jako i są
zresztą traktowani jako faszyci
jedno ze słów które troszeczkę
straciło sens
inni politycy o tych sprawach
nie mówią
mówią o tym komentatorzy
i też nie wszyscy
to jest niezwykle cienki lud
bardzo trudny temat
którego wielu komentatorów po prostu
nie ma ochoty poruszać
bo tutaj jest naprawdę można tylko oberwać
ja też pytam o postawę polityków
wobec samej wojny
bo ty wspomniałeś o pani marinelepen

ja przeczytałem jej wystąpienie
które było bardzo ciekawe
mianowicie ona
mówiła coś takiego
że
widzimy po raz kolejny pogromy
gdzie kobiety, dzieci
mężczyźni
są zabijani wyłącznie
dlatego że są Żydami
na co dostaje aplaus
sali
i na koniec mówi a jest to wystąpienie
w trakcie
właśnie obrad jej partii
czyli dawnego frontu narodowego
czyli organizacji
która miała jawnie faszystowskie
nurty
i np. jej założyciel negował
istnienie
pieców krematoryjnych w Auschwitz
i potem w tym swoim wystąpieniu
pani lepen krytykuje tych
którzy wspierają
usprawiedliwiają
albo relatywizują
to czego relatywizować
nie należy
i że są nawet ludzie którzy siedzą
na tej sali
którzy takich rzeczy się dopuszczają
to jest bardzo ciekawe wystąpienie
bo jak rozumiem ona się jasno odnosi
do krytyki która spadała
na jej partię
jeszcze za czasów kiedy rządził nią jej tata
co się kryje za nią
w drugich trzecich szeregach
tej partii
zwłaszcza wśród starszego pokolenia
no o tym się mówi trochę
że ja nie potrafię odpowiedzieć na to w sposób

jednoznacznie tam prawdopodobnie siedzą ludzie
którzy jeszcze bardzo dobrze pamiętają
jej ojca
natomiast
to co powiedziałeś
że na tej wojnie można się
ślizgać w sposób
elegancki
właśnie że mogą to robić partie
skrajne
tutaj są dwie partie skrajne w tym kraju
jest właśnie partia pani
lepen która wskazywała palcem
na skrajną lewicę
siedzącą po drugiej stronie
zgromadzenia
gdzie siedzi to ten
sojusz lewicowy
który się przy dziwnym skręcie
nupes powiem to po polsku
gdzie jest partia
żonika Mieląszona
i socjaliści, ekologiści
i komuniści
ten sojusz
który zmaistrował genialnie
Mieląszon przed wyborami parlamentarnymi
wiedząc doskonale
że podsuwa
tratwę tam tym trzempartią
które bez tego sojuszu
nigdy w życiu by się nie dostały
do zgromadzenia
ten sojusz rozpada się w tej chwili
ponieważ te partie mają nadzieję
że to jak kompromituje się
sam Mieląszon i jego partia
pozwoli im się
odbudować, że tak powiem
na tych gruzach czy na tym
na wozie nie wiem jak to na wóz
z właściwym słowem
natomiast po stronie

już samej partii Mieląszona
czyli tej Francji Nieugiętej
czy jak tam to się po polsku mówi
no jest tak
jednoznaczna dwuznaczność
że się tak wyrażę utrzymywana
przez tych ludzi
że to po prostu wołał o pomstę do nieba
ja przypomnę tylko jedną rzecz
bo słuchacze mogą o tym nie pamiętać
mianowicie że żonlik Mieląszon
nie jest deputowany
do wyborów parlamentarnych
dyryguje tym wszystkim
stylnego siedzenia co jest taki
wzór dość ostatnio
lubiany tam tu i u wdzie
natomiast
organizacja tych wyborów
i sposób w jaki one zostały przeprowadzone
w łonie tego sojuszy
dopuszcili do parlamentu
osobistości zupełnie niewiarygodne
to po prostu wierzyć się nie chcę
że ludzie tego typu
weszli jako deputowani
w tym wieku Republiki francuskiej
którzy zresztą od początku
tej kadencji
robią po prostu w parlamencie
groteskową zadymę
wedle przepisu który
Mieląszon nakreślił
wiele lat temu
wszystko trzeba konfliktualizować
to znaczy każdy temat
może być pretekstem do wojny
ideologicznej
i oni to uprawiają
zgodnie i w sposób
systematyczny
ta wojna oczywiście dostarczyła im
fantastycznych pretekstów do robienia

tego wszystkiego na przykład
rozpętali polemikę wokół tego
czy Hamas jest czy nie jest
organizacją terrorystyczną
i mieliśmy kilka dni
walki o to
potem pani Daniela
Mieląższon nie chce używać tego słowa
za nic na świecie
z bardzo prostego powodu
mianowicie wiodoskonale
to jest jego elektorat
ci 28%
Ultrasów o których mówiliśmy
przedtem to jest jego elektor
to nie ma co do tego najmniejszych wątpliwości
proletariat
ten rewolucyjny
z lat dwudziestych i czterdziestych
przestał istnieć
już dawno stereotypizowano to
że nowy proletariat
znaczy nowy elektorat partii
lewisowych we Francji
to są właśnie imigranci
i on
tutaj są paradoksy
ale tu ilość paradoksów jest taka
że trzeba by trzechał audycji
żeby je wszystkie wyliczyć
na przykład w tym wypadku
to że ci ludzie bardzo gwałtownie
bronią świeckości państwa
są tam feministki
bardzo aktywni
feministki radykalne
które jednocześnie
podczas gdy w państwie
Mollachów wiranie
przesza się ludzi
za próby zwalczenia tego
bronią prawa
francuskich muzułmanek

do noszenia
tych strojów islamskich
przepisywanych przez
patriarchat
walczą z patriarchatem
białym
nazwijmy to także dla naprawdę
żeby było szybciej
a jednocześnie popierają go po tamtej stronie
są skotruwani w tych sprzecznościach
i ta wojna
dostarczyła im znakomity
pretekst do tego
żeby zmobilizować swój elektorat
ten właśnie
z 28%
i opowiedzieć się w sposób
niby to że oczywiście
każde życie jest
bezcenne
wszystkie te preteksty i
refereny takie humanistyczne
które można wygłosić wygłaszają
ale kiedy pod naciskiem
panie daniel obonu
musi wreszcie powiedzieć
że uważa Hamas
Hamas za ruch oporu
no to rozwija się następna fantastyczna
polemika
i co dalej z tego będzie
nie wiadomo to znaczy dowiemy się jakie
będą skutki czegoś takiego
jeżeli wszyscy dożyjemy
gdzieś w czasie wyborów europejskich
w przyszłym roku
fascynujący kraj, Francja
i fascynujący są Francuzi
bardzo dziękuję
Piotr Kamiński, dziennikarz i tłumacz
od lat mieszkający we Francji
był gościem raportu o stanie świata
dzięki, kłaniam się pięknie, cześć

**[Transcript] Raport o stanie świata Dariusza Rosiaka / Raport o stanie świata - 21
października 2023**

i to już prawie wszystko
w tym wydaniu raportu o stanie świata
zapraszam Państwa
we wtorek na kolejny odcinek
opowieści arabskich Jana Nadkańskiego
w środę raport na dziś
a w przyszłą sobotę jak zwykle
nasz flagowy program
dziękuję Państwu bardzo za wszystkie wpłaty
dzięki którym raport istnieje
i może być programem
którego autorzy odpowiadają wyłącznie
przed słuchaczami
Adrian Bong, Kryzwa Wrzegdariusz Rosiak
do zobaczenia
Piotr Kamiński
Piotr Kamiński
do zobaczenia
Piotr Kamiński